Komünist Parti Manifestosu

Karl Marx - Friedrich Engels

yazılama

KOMÜNİST PARTİSİ MANİFESTOSU

İÇİNDEKİLER

a. Feodal sosyalizm

b. Küçük Burjuva Sosyalizmi

c. Alman Sosyalizmi ya da Gerçek Sosyalizm

2. TUTUCU SOSYALİZM YA DA BURJUVA-SOSYALİZMİ

3. ELEŞTİREL-ÜTOPİK SOSYALİZM VE KOMÜNİZM

4. Komünistlerin Bugünkü Çeşitli Muhalefet Partileri Karşısındaki Durumu

YAYINLAYANIN NOTU EKİM 1968

BİLİMSEL sosyalizmin kurucuları Karl Marx ve Friedrich Engels, Komünist Partisi Manifestosunu, 1848'in eşiğinde, Avrupa'yı bir baştan bir başa devrimlere götüren kırbaçlayıcı olayların içinde yazdılar. 1848 Şubat'ında, devrimci dalganın en yüksek noktasına ulaştığı bir sırada yayınlanan bu eserde genç Marx ve Engels, teorilerinin ve o güne kadarki deneyimlerinin tümünün bir sentezini verdiler. Marksizmin program ve inançlarının en kısa ve düşmanlarının bile çok iyi anladıkları en açık bir beyanı olarak bu belge, şimdi elimizde sosyalist literatürün temel klasiklerinden biridir.

İlan ettiği ilkelerin türlü ideolojik ve politik akımlar arasında tartışmalara ve savaşımlara konu olması nedeniyle hep sözü edilegelmiş, bilim ve düşünce alanındaki sayısız çalışmada başlıca bir kaynak olarak kullanılmış, dolayısıyla fikir ve politika yaşamını, şu ya da bu yönde, derinden etkilemiş bir eserdir bu.

Manifesto'nun bizde de oldukça yaygın bir ünü vardır. Gerçi, kendi dilimizdeki eski baskıları tükenmiş, bugüne kadar da yeni bir baskısı yapılmamış olduğu için, eseri uzun yıllardır yalnızca yabancı dil bilenler
okuma olanağını bulabilmişlerdir. Bununla birlikte, bazı sözleri ve içerdiği bazı fikirler, basında ve politika arenasında zaman zaman eleştirilere konu olduğundan, çoğu kimsenin yabancısı değildir.

Türk okuyucusu, sayısız sol ve sağ kitapta Manifestodan yapılan alıntılarla karşılaşmış, bunlar üzerinde değişik dünya görüşleri ve sınıf
çıkarları açısından yürütülen fikirleri izlemiştir. Eserin, ünlü bütün ülkelerin
işçileri, birleşiniz! sloganı bile bugün günlük politikada alelade tartışılan bir konu haline gelmiş, örneğin sosyalist bir partinin genel başkanı bu sloganın yanlış olduğunu ileri sürerek birtakım sözler söylemiştir. Yani, kitap ortada yoktur, ama tezleri etrafında yapılan ileri-geri
türlü eleştiriler yoluyla fikir ve politika dünyamıza girmiştir. O kadar ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tartışmalı bir oturumunda da konu olmuş,
bazı kısımları, bir iktidar grubu sözcüsü tarafından kürsüden okunarak,
Meclis zabıtlarına geçmiştir.

Bu eser, gerek yazıldığı dönemin toplumsal savaşımı
içinde, gerekse dünya devrimci hareketinin ve genel olarak son yüz yirmi
yılın toplumsal savaşımlarının tarihinde çok önemli yeri olan tarihsel bir
belgedir; çağdaş bilim ve düşüncenin oluşumunda ve fikir akımlarının biçimlenmesinde derin izleri olan, dolayısıyla çağımızı ve dünyanın gidişini
kavramamıza ışık tutan kültür kaynaklarından biridir. Kuşkusuz bu bakımdan,

bilimsel sosyalizmin kurucularının bu ünlü eserinin, bu tarihsel belgenin
uzun süredir yayın dünyamızda eksikliği büyük bir boşluk olarak duruyordu.

Eser, bilimsel bir eserdir; ve bugün tüm dünyayı, şu
ya da bu açıdan, yakından ilgilendiren bir akımın temel
teorik bilgisini içinde taşımaktadır. Komünizme karşı olmak ya da ondan yana
olmak biçiminde, genel olarak iki kutuplu büyük bir savaşımın sürüp gittiği
bir dünyada, kuşkusuz bu savaşımın tam bilincine varmanın, neyin komünizm
olduğunu ya da olmadığını öğrenerek çağımızın bu savaşımını doğru olarak
kavramanın gereği ortadadır.

Bu yüzdendir ki, komünist teorinin temel bilgisini veren
bu eser, bütün uygar ülkelerde çok sayıda basılmakta, sosyalist klasikler
arasında en geniş ilgiyi görmektedir.

Yine bu yüzdendir ki, Komünist Partisi Manifestosu
Türkiye için özel bir önem taşımaktadır. Çünkü gerçekten, Türkiye'de çok
değişik, bir komünizm anlayışı yürürlüktedir. Yakın tarihimiz, komünist
teorinin gerektirdiği eylemle hiçbir ilgisi olmayan nicelerine komünist
dendiğinin örnekleriyle doludur. Toplumsal savaşımın her dalında, hoşa
gitmeyen pek çok şeye bir küfür gibi bu sıfat yüklenmiştir. Her ileri fikir
ve hareket, milli menfaatler vb. kılıfına girerek karşısına dikilen
gericinin dilinde, komünistlikten başka bir ad almamıştır. Gene de, bu
karmakarışık durum, her günkü birsürü yeni örneğiyle sürüp
gitmektedir. Gazete fıkralarında ve meydan nutuklarında tanımını bulan

birtakım komünizm anlayışı fikir ve politika dünyamızı adamakıllı bulandırmıştır. Kimine göre komünistlik, işçilerin, köylülerin silahlanarak sömürücülere karşı ayaklanmasıdır; yani, -burjuvazinin baskısı ve zorlamasıyla ve çok belirli tarihsel koşullar altında kaçınılmaz olarak kendini gösteren- böyle bir savaşımdan ayrı bir savaşım biçimi tanımayan, her durumda ve her zaman hiçbir yasal savaşım biçimi tanımayan hesapsız-kitapsız bir delioğlan işidir; kimine göre de, çağdaş burjuvazinin piyasaya sürdüğü sosyal adalet terimi bile ve buna ilişkin her şey komünistliktir.

Türk Ceza Yasası'nın 141. ve 142. maddelerinin uygulaması da bu yolda zengin örnekler vermiştir. Gerçi bu maddelerde komünizmin adı geçmez; ama, yasakladığı eylemlerin komünistlik olduğu ya da bu maddelerin komünizmi yasakladığı gibi bir anlayış yürürlüktedir. Böyle subjektif bir yasa anlayışından hareket eden birkısım profesör bilirkişiler, savcılara ve mahkemelere hayli ilginç raporlar düzenlemişlerdir. Bunlar akla-hayale sığmaz bir biçimde birçok şeyi komünistlik olarak göstermişler, adı geçen maddelerde yasaklanan eylemlerin somut öğelerini taşıyıp taşımadığına bakmaksızın, kendilerinin komünizm dedikleri şeyin bu eylemleri kendiliğinden içine aldığını ve komünizmden bu eylemlerin anlaşılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Bu gibi bilirkişi raporları ve bu raporlara dayandırılan savcı iddiaları, mahkemelere ve Yargıtay'ın yargıçları önünde tekrar tekrar yüzgeri olmakla birlikte, uzun yıllar olduğu gibi, şimdi de birtakım haksız durumlar

yaratmaktadır. İşin asıl tuhaf bir yanı da, Anayasa Mahkemesi yargıçlarının
içten ve yorucu bir çalışmayla, komünizmin ne olduğunu, ne olmadığını
ayırdetme konusu üzerinde aylarını harcadığı bir ülkede, karşı oldukları
şeyin ne olduğunu bilmeyen birtakım grupların, komünizmle mücadele adı
altında, önlerine gelen her şeye saldırmalarıdır. Bütün bu karmakarışık
durum, komünist teorinin ilkelerini ve temel bilgisini veren bu eserin,
kültür yaşamımız için önemini bir kat daha artırmaktadır.

Hiç kuşkusuz, bu tarihsel belgede öngörülen savaşım biçiminin Türkiye'nin
içinde bulunduğu gerçeklerle bir ilgisi yoktur. Marx ve Engels emperyalizm
çağında yaşamadılar. Onlar, Manifestoyu 19. Yüzyılın ortasında, milli
burjuva sınıflarının egemen olduğu Avrupa'nın ileri sanayi ülkelerinde
proletarya ile burjuvazi arasındaki egemen çelişmeye dayanan savaşım
koşulları içinde yazdılar. Bugün Türkiye'de durum böyle değildir. Ulusumuzun
sınıfsal yapısını ve sınıflararası ilişkilerini belirleyen
objektif koşullar yönünden olsun, tarihimizin bugün ünümüze koyduğu dava
yönünden olsun, bu en kesin gerçektir.

Türkiye, emperyalizmin denetiminde, işbirlikçi sermayenin ve yarı-feodal
ilişkilerin egemen olduğu bir ülkedir. Ne gelişmiş bir milli sanayimiz,
dolayısıyla ne de güçlü bir milli burjuvazimiz var. Halkımız emperyalist
sömürünün ve ağalığın çifte egemenliği altındadır. Yani, bizdeki egemen
çelişme, proletarya ile milli burjuvazi arasındaki çelişme değil,
emperyalizm-işbirlikçi sermaye ilişkileri ve yarı-feodal ilişkiler ile

halkımızın tümünün çıkarları arasındaki çelişmedir.

Bu yüzden, bizim savaşımımız, proletaryanın milli burjuvaziye karşı yürüttüğü antikapitalist-sosyalist devrim savaşımı değil, emperyalizme ve feodalizme karşı bağımsızlık ve demokrasi savaşımıdır. Yani, ülkemizi emperyalizmin ve işbirlikçilerinin sömürüsünden ve baskısından kurtararak tam bağımsız, ağalığın sömürüsünden, baskısından ve her türlü feodal ilişkilerden kurtararak tam demokratik bir ülke yapma savaşımıdır.

Bu yüzden, bizim savaşımımız, yalnızca proletaryayı değil, bütün milli sınıf ve öğeleriyle ulusumuzun tümünü içine almaktadır. Ama, zafer sağlayabilmemiz ve bu zaferi kesinleştirebilmemiz, proletaryamızın öncü bir rol oynayabilmesine bağlıdır. Çünkü, halkımızın sömürü ve baskıdan en çok acı çeken parçası olarak proletarya, sınıf çıkarları bakımından, bu savaşımın yakın-uzak bütün sonuçlarıyla tam bir uzlaşma halinde olan, dolayısıyla en devrimci potansiyeli içinde taşıyan bir sınıftır; bağımsızlık ve demokrasi savaşımımızın her aşamasında her zaman en önde yürüyebilir ve devrimin zaferine bekçilik ederek onu derinleştirebilir. Bu yüzden, bizim savaşımımız, yalnız proletaryanın savaşımı değil, ama proletaryanın öncülüğünde ve onun devrimci politik örgütünün açacağı milli bayrağın etrafında, işçi-köylü beraberliği temeline dayanan en geniş bir antiemperyalist-antifeodal cephede, milli sınıfların tümünün ve, hangi sınıftan olursa olsun, yurtsever ve demokrat öğelerin tümünün birleşmesini gerektirmektedir.

Bu yüzden, tarihimizin bu aşamasında, bizim önümüzdeki devrim, sosyalist devrim değil, bir milli demokratik devrim olacaktır. Politik iktidar, burjuvaziye karşı sosyalist devrimi gerçekleştiren proletaryanın iktidarı değil, emperyalizme karşı, emperyalist ve feodal ilişkilere karşı milli demokratik devrimi gerçekleştiren sınıfların ortak iktidarı olacaktır; savaşım içinde yığınların desteğini kazanabilmiş proletaryanın öncülüğünde ve işçi-köylü yığınlarının yaşamsal çıkarları temeli üzerinde bütün milli sınıfların ortak iktidarı olacaktır. Dolayısıyla, kaçınılmaz olarak, üretim araçları üzerindeki mülkiyet düzeni de, sosyalist değil, devrimi gerçekleştiren bütün milli sınıfların mülkiyet biçimlerini içine alan bir düzen olacaktır. Örneğin, toprak reformu yapılarak köylümüz toprak sahibi olacak, yani toprakta ve öteki tarım üretimi araçlarında özel mülkiyet sahibi olacaktır. Yine örneğin, bu devrim döneminde, milli burjuvazimiz, uluslararası tekelin ve işbirlikçi sermayenin baskısından bağımsız olarak, fabrika ve imalathanelerini elinde bulunduracaktır.

Ülkemiz böyle bir gelişme süreci içindedir. Ve bu yüzden, bizim savaşımımız böyle bir süreçten, bir milli demokratik devrimden geçecektir. Ancak böyle bir devrimle, -emperyalist ve feodal ilişkilerin zincirlerini kırarak, halkımızın tam bağımsız, tam demokratik bir düzenden kaynağını alan devrimci coşkusunu ve enerjisini seferber edecek böyle bir devrimle ancak- ülkemiz, gittikçe emekçi halk yararına ağır basan mülkiyet ilişkileri temeli üzerinde gelişmesini sürdürebilir. Ve uygarlığın en yüksek tepelerine tırmanma yarışına koyulabilir.

Uzun süredir bazı kişilerin, bilerek ya da bilmeyerek bütün bu gerçekleri birbirine karıştırdıklarını görüyoruz.

Örneğin, bir toprak reformu, ya da milli sanayi işletmelerinde özel mülkiyetin varlığı, bu kişilere göre sosyalizmdir. Emekçilerin devlet yönetimine ağırlıklarını koyarak denge sağladığı bir iktidar, onlara göre sosyalist bir iktidardır. Bunlar, hem bir yandan milli demokratik devrim programına ilişkin, onun ekonomik ve politik yapısını ilgilendiren bu gibi sloganları yineleyip duruyorlar, hem de öte yandan Türkiye'de milli demokratik devrimin tamamlanmış olduğunu ileri sürüyorlar. Böylece, hem sosyalizmle ilgisi olmayan şeyleri sosyalizm olarak gösteriyorlar, hem de ilan ettikleri programın gerçekleşmesi için gereken savaşımı, milli demokratik devrim savaşımını reddediyorlar. Hale bakın ki, bu tutumun sahipleri kendilerinin sosyalist savaşım, üstelik de sosyalist devrim savaşımı yaptıkları savındadırlar.

Kuşkusuz bütün bu yanılgılar ve şaşırtmacalar karşısında, bilimsel sosyalizmin kurucularının bu ünlü eserinin, bu tarihsel belgenin yeri Türkiye için bir kez daha önem kazanmaktadır. Çünkü gerçekten bugün ülkemizde, gerek sosyalizm adına yapılan şeyler, gerekse baştan beri saydığımız nedenler gösteriyor ki, neyin komünizm olduğunun ya da olmadığının, neyin sosyalist devrim, neyin sosyalist savaşım olduğunun ya da olmadığının bilinmesinde ve bu bakımlardan kültür yaşamımızın evrensel ve doğru bilgilerle zenginleşmesinde büyük yararlar vardır.

Bu nedenle, Anayasa Mahkemesi'nin komünizmin bilgisini veren eserlerin yayınlanmasını öngören kararına uygun olarak, en önde düşünülmesi gereken Komünist Partisi Manifestosu'nu, yalnızca üniversite kitaplıklarında, yalnızca yabancı dil bilenlerin okuma olanakları içinde kalmaktan ve yalnızca üniversite kitaplarının konusu olmaktan kurtarıp Türk kültürüne kazandırmakla, önemli bir çeviri ve yayın görevini yerine getirmiş olduğumuz inancındayız.

Süleyman Ege

Ankara, Ekim 1968

MANİFESTİ YEDİNCİ BASKIYA VERİRKEN

Komünist Manifesto'nun Kasım 1968'de yayınlanan birinci baskısından buyana yirmi altı yıl geçmiş. Bu yıllar içinde Manifest'in başına gelenlerin uzun bir öyküsü var.

Burada bu öykünün hiç değilse satırbaşlarına değinmeyi zorunlu görüyorum. Kasım 1968'de birinci baskı çıktığı gün kitabın toplatılmasına karar verildi. Toplatma emri daha yargıç kararından önce bütün valiliklere yıldırım telle bildirildi.

Ankara ve İstanbul'daki dağıtımcı depolarında dört bine yakın Manifest'e el kondu. Ceza Yasası'nın 142. maddesine aykırılık savıyla açılan davada

kitap, uzun bir yargılama sonunda Ankara İkinci Ağırceza Mahkemesi'nin
oybirliği kararıyla aklandı (9 Nisan 1970).

O sıra Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz adlı kitapla ilgili davada tutuklu olarak yargılanıyordum; bu yüzden Manifest'in son savunmasını hapishanede hazırlamış, son savunma ve karar duruşmalarına hapishaneden kelepçeye vurularak çıkarılmıştım. Aklama kararını hapishanede kutladım. Tahliye olunca, o güne kadarki dava sürecini içeren belgeleriyle birlikte Manifest'in ikinci baskısını yayınladım (Ekim 1970).

Yargılama temyiz aşamasındayken 12 Mart darbesi geldi. Faşist rejim altında Yargıtay aklama kararını bozdu, daha önce aklama karan veren mahkeme de bu kez mahkumiyet kararı verdi ve
Manifest zoralıma çarptırıldı.

Kornünist Manifesto Davası adlı kitapta bu gelişmeleri ana belgeleriyle
ortaya koydum. Ve, Mart 1976'da Manifest'in üçüncü baskısını yayınladım.
Arkasından, 12 Eylül faşist darbesine kadar kitabın üç baskısı daha yapıldı.
Ancak bu baskılar, yasa dışı uygulamalarla karşılaşma kaygısıyla yeni bir
baskı tarihi ve numarası konulmaksızın, takipsizlik kararı alan 1976 baskısının tıpkısı olarak yayınlandı.

12 Eylül rejiminde Bilim ve Sosyalizm Yayınları'nın varlığına fiilen son verilmesiyle Manifest de Türkiye'de yeniden eski uzun uykusuna daldı. Olayın öyküsünü Kitabın Ateşle Dansı
adlı kitabımda anlattım. Bu dönemde Manifest'in yaklaşık üç bin nüshası bir
yerde korunabilmişti. Yayınevini 1989 sonunda bir daha diriltti̇ğim

zaman Manifest'in korunabilen bu nüshalarını da okuyucuya sundum.

Manifest'in öyküsü bir bakıma bu yıllar içinde Türkiye'nin geçirdiği siyasal dalgalanmaların bir göstergesi niteliğini taşımaktadır.

Elinizdeki baskıyı, yeni bir baskı numarası konulmaksızın yapılan tıpkı basımlarını da hesaba alarak, hakettiği gibi yedinci baskı olarak yayınlıyorum.

Böylece, Manifest'i bir kez daha uykusundan uyandırıyorum.

S. Ege

Ankara, Mart 1994

MARX VE ENGELS'İN ÖNSÖZLERİ

1872 TARİHLİ ALMANCA BASKIYA ÖNSÖZ

O ZAMANKİ koşullar altında ancak gizli olabilen Konünist Birlik adındaki enternasyonal bir işçi kuruluşu, Kasım 1847'de Londra'da yapılan kongresinde, aşağıda imzaları olan bizleri, yayınlanmak üzere ayrıntılı bir teorik ve pratik Parti programını hazırlamakla görevlendirdi. Şubat Devrimi'nden birkaç hafta önce elyazmaları Londra'da baskıya giren bu Manifesto, böylece meydana geldi. Önce Almancası yayınlanarak, yine aynı dilde olmak üzere; Almanya'da, İngiltere'de ve Amerika'da en az oniki değişik baskısı çıktı. İngilizce olarak önce 1850'de Bn. Helen Macfarlane'in çevirisiyle Londra'da

Red Republican'da ve 1871'de de en az üç ayrı çevirisiyle Amerika'da yayınlandı.
Fransızca olarak ilkin Paris'te, Haziran 1848 ayaklanmasından kısa bir süre önce, son zamanlarda da New York'ta çıkan Le Socialiste'de yayınlandı.
Şimdi yeni bir çevirisi hazırlanmaktadır. Polonya dilinde bir çeviri, ilk Almanca baskısından kısa bir süre sonra Londra'da yayınlandı. Ve, bir Rusça çeviri altmışlarda Cenevre'de yayınlandı. İlk çıkışından hemen sonra Danimarka diline de çevrildi.

Son yirmibeş yıl içinde durum ne kadar değişmiş olursa olsun, Manifesto'da ortaya konulan genel ilkeler ana çizgileriyle bugün de her zamanki kadar doğrudur. Şu ya da bu ayrıntı daha iyi bir hale getirilebilir. Manifesto'nun kendisinde de belirtildiği gibi, ilkelerin pratikte kullanılması her yerde ve her zaman o günün tarihsel koşullarına bağlıdır; onun için 2. Bölüm'ün sonunda ileri sürülen devrimci önlemlere özel bir ağırlık verilmemelidir. O pasaj bugün birçok bakımlardan çok farklı bir biçimde yazılabilirdi. Modern sanayinin son yirmibeş yıl içindeki hızlı gelişmesi ve onunla birlikte işçi sınıfının gelişmiş ve yaygınlaşmış parti örgütlenmesi karşısında, ilkin Şubat Devrimi'nde ve ondan daha önemlisi, proletaryanın ilk kez politik egemenliği iki ay boyunca elinde tutmuş olduğu Paris Komünü'nde edinilen pratik deneyimler karşısında, bu programın bazı ayrıntıları artık eskimiştir. Komün özellikle bir şeyi, işçi sınıfının, yalnızca hazır devlet mekanizmasını elde tutarak onu kendi amaçları için

kullanamayacağını tanıtlamıştır. (Bkz: See The Civil War in France; Address of the General Council of the International Working Men's Association (Fransa'da İç Savaş; Enternasyonal İşçi Birliği Genel Konseyinin Çağırısı), London, Truelove, 1871, s. 15; burada, bu nokta daha da geliştirilmiştir.)

Ayrıca, kendiliğinden bellidir ki, sosyalist yazının eleştirisi, ancak 1847'ye kadar olanı içine aldığı için, bugüne göre yetersizdir; aynı biçimde, komünistlerin çeşitli muhalefet partileri karşısındaki durumuna ilişkin görüşler (Bölüm 4), ilke olarak bugün de doğru olmakla birlikte, politik durum tamamen değiştiği ve tarihsel gelişme o bölümde sözü edilen partilerin çoğunu yeryüzünden silip süpürdüğü için, pratikte artık eskimiştir.

Bununla birlikte, Manifesto, artık üzerinde değişiklik yapmaya hiç hakkımız olmayan tarihsel bir belge haline gelmiştir. Belki ilerde yapılacak bir baskı için 1847'den günümüze dek olan boşluğu dolduracak bir giriş yazılabilir; elinizdeki yeni baskı beklenmedik bir anda yapıldığından buna vakit bulamadık.

Karl Marx, Frederick Engels

Londra, 24 Haziran 1872

1882 TARİHLİ RUSÇA BASKIYA ÖNSÖZ

Komünist Partisi Manifestosu'nun, Bakunin tarafından yapılan çevirisi, ilk Rusça baskı olarak, altmışların başında Kolokol yayınevince yayınlandı. O

sıralar Batı bunu (Manifesto'nun Rusça baskısını), yalnızca yazınsal açıdan ilginç bir şey olarak görüyordu. Böyle bir görüş bugün olanaksızdır.

O sıralarda (Aralık 1847) proletarya hareketinin, henüz ne kadar sınırlı bir alanı kapsadığını, komünistlerin çeşitli ülkelerdeki çeşitli muhalefet partileri karşısındaki durumunu inceleyen Manifesto'nun son bölümü en açık biçimiyle gösterir. Burada, Rusya ve Birleşik Devletler'den hiç söz edilmez. O zaman, Birleşik Devletler Avrupa'nın proleter güç fazlasını göçler yoluyla emerken, Rusya'nın tüm Avrupa gericiliğinin son büyük yedek gücü durumunda olduğu bir zamandı. Her iki ülke de, Avrupa'ya hammadde sağlıyorlardı ve aynı zamanda Avrupa'nın sanayi ürünlerinin satışı için pazar görevini yerine getiriyorlardı. Bu yüzden, o sıralarda her iki ülke de, şu ya da bu biçimde, Avrupa'da yürürlükte olan düzenin temel direği durumundaydılar.

Oysa bugün durum ne kadar farklı! Avrupa'dan Kuzey Amerika'ya olan göç, bu ülkede tarımın devasa bir gelişme göstermesini sağlamış, bu gelişme, rekabet yoluyla Avrupa'daki -büyük ve küçük- toprak mülkiyetini temellerinden sarsmıştır. Ayrıca, bu güç, Birleşik Devletler'e muazzam sanayi kaynaklarını, kısa zamanda, Avrupa'nın ve özellikle İngiltere'nin bugüne dek sanayide sürdürdüğü tekelini sarsacak bir ölçüde ve büyük bir enerjiyle işletmesi

olanağını da vermiştir. Bu her iki durum, doğrudan doğruya Amerika üzerinde devrimci nitelikte bir etki yapmaktadır. Tüm politik yapının temelini oluşturan küçük ve orta çiftçilerin toprak mülkiyeti dev tarım işletmelerinin rekabeti karşısında adım adım çöküyor; aynı zamanda, sanayi bölgelerinde ilk kez olarak, yığın halinde bir proletarya ve sermayenin müthiş bir yoğunlaşması görülüyor.

Ya Rusya! 1848-49 Devrimi sırasında, yalnızca Avrupalı prensler değil, Avrupalı burjuvalar da, henüz uyanmakta olan proletaryadan tek kurtuluş yolunu Rus müdahelesinde bulmuşlardı. Çar, Avrupa gericiliğinin başı ilan edilmişti. Bugün, o, Gatchina da devrimin bir savaş tutsağıdır, ve Rusya, Avrupa'daki devrimci eylemin öncüsüdür.

Komünist Manifesto'nun amacı, modern burjuva mülkiyetinin yaklaşmakta olan kaçınılmaz çöküşünü ilan etmekti. Ama Rusya'da hızla gelişen kapitalist vurgunculuk ve henüz gelişmeye başlayan burjuva toprak mülkiyeti karşısında, toprağın yarısından fazlası üzerinde köylülerin ortak mülkiyetini görüyoruz.
Şimdi soru şudur: Büyük ölçüde sarsılmış olmakla birlikte yine de toprak üzerinde ilkel ortak mülkiyetin bir biçimi olan Rus obshchina'sı, doğrudan doğruya komünist ortak mülkiyetin üst biçimine geçebilir mi? Yoksa tersine, ilkönce Batı'nın tarihsel evrimini oluşturan aynı çözülme sürecini mi izlemek zorundadır?

Bu soruya bugün verilebilecek tek yanıt şudur: Eğer Rus Devrimi, Batı'da bir proleter devriminin habercisi olur da, böylece bu iki devrim birbirlerini tamamlarlarsa, bugünkü Rus ortak toprak mülkiyeti, komünist bir gelişmenin başlangıç noktası olabilir.

Karl Marx, F. Engels

Londra, 21 Ocak 1882

1883 TARİHLİ ALMANCA BASKIYA ÖNSÖZ

Yazık ki, bu baskının önsözünü tek başıma imzalamak zorundayım. Marx, Avrupa ve Amerika'nın tüm işçi sınıfının kendisine başka herhangi birine olduğundan daha çok borçlu bulunduğu bu insan, şimdi Highgate mezarlığında yatıyor; ve mezarının üstünde ilk çimenler boy atmış bulunuyor. Onun ölümünden sonra Manifesto'nun yeniden gözden geçirilmesi ya da tamamlanması artık hiç düşünülemez. Onun için burada şu noktaları yeniden açıkça belirtmeyi daha da gerekli görüyorum:

Manifesto'nun baştan sona dokusunu oluşturan temel düşünce -ekonomik üretimin ve, zorunlu olarak, her tarih döneminin bu ekonomik üretimden çıkan toplumsal yapısının, o dönemin politik ve düşünsel tarihinin temelini oluşturdukları, ve bunun sonucu olarak, (ilkel komünal toprak mülkiyetinin ortadan kalkmasından buyana) tüm tarihin bir sınıf

savaşımları tarihi, toplumsal gelişmenin çeşitli aşamalarında sömürülen ve
sömüren arasındaki, egemenlik altında olan ve egemen olan sınıflar arasındaki
savaşımların tarihi olduğu; ama bu savaşımın şimdi ulaştığı aşamada,
sömürülen ve ezilen sınıfın (proletaryanın), aynı zamanda toplumun tümünü
sömürü, baskı ve sınıf savaşımlarından nihai olarak kurtarmaksızın, kendini
sömüren ve ezen sınıftan (burjuvaziden) kurtaramayacağı düşüncesi- bu temel
düşünce, yalnızca ve olduğu gibi Marx'a aittir.

(Manifesto'nun İngilizce çevirisine yazdığım önsözde (1888) şöyle demiştim: Kanımca, Darwin'in teorisi biyoloji için ne yapmışsa, tarih için
onu yapması kaçınılmaz olan bu önermeye, 1845'ten önce her ikimiz de yavaş
yavaş yaklaşmaktaydık. Benim tek başıma, bu önermeye doğru ne kadar ilerlemiş
olduğum en iyi olarak İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu adlı yapıtımda
görülür. Ancak, 1845 ilkbaharında, Brüksel'de Marx'la yeniden buluştuğum
zaman, o bu önermeyi çoktan oluşturmuş bulunuyordu ve hemen hemen burada
belirttiğim kadar açık bir biçimiyle önüme serdi. (Engels'in 1890 tarihli
Almanca baskıya notu.)

Bunu daha önce birçok kez belirtmiştim, ama bunun
özellikle şimdi Manifesto'nun başında da yer alması gereklidir.

Londra, 28 Haziran 1883

F. Engels

1888 TARİHLİ İNGİLİZCE BASKIYA ÖNSÖZ

Manifesto, başlangıçta yalnızca Almanları içine alan, daha sonra uluslararası nitelik kazanan bir işçi derneğinin 1848'den önce Kıta Avrupa'sının politik koşulları altında kaçınılmaz olarak gizli bir örgüt olan Komünist Birlikin platformu olarak yayınlandı. Birliğin Kasım 1847'de Londra'da yapılan bir kongresinde Marx ve Engels tam bir teorik ve pratik parti programını yayınlamak üzere hazırlamakla görevlendirilmişlerdi. Almanca olarak Ocak 1848'de tamamlanan elyazması 24 Şubat 1848 Fransız Devrimi'nden birkaç hafta önce Londra'da baskıya verildi. Bir Fransızca çevirisi Haziran 1848 ayaklanmasından az önce, Paris'te yayınlandı. Bn. Helen Macfarlane'in yaptığı ilk İngilizce çeviri, 1850'de Londra'da Julian Harney'in Red Republican adlı dergisinde yayınlandı. Danimarka ve Polonya dillerinde de birer baskısı yapılmıştır.

Haziran 1848 Paris ayaklanmasının, -proletarya ile burjuvazi arasındaki ilk büyük savaş- yenilgiye uğraması, Avrupa işçi sınıfının toplumsal ve politik özlemlerini bir süre için tekrar arka plana itti. O zamandan buyana, iktidar savaşımı, Şubat Devrimi'nden önce olduğu gibi, yine yalnızca mülk sahibi sınıfın farklı kesimleri arasında oldu. İşçi sınıfı, politik bakımdan bir soluk alabilme savaşımına ve orta sınıf radikallerinin aşırı sol kanadı durumuna düşürüldü. Bağımsız proletarya hareketleri canlılık belirtileri gösterdiği her yerde amansız bir biçimde bastırıldı.

Nitekim, Prusya polisi, Komünist Birlik'in o sırada Köln'de bulunan Merkez
Komitesi'ni açığa çıkardı. Üyeleri tutuklandılar ve onsekiz ay süren bir
hapislikten sonra Ekim 1852'de yargılandılar. Bu ünlü Köln Komünist
Yargılaması 4 Ekim'den 12 Kasım'a dek sürdü; tutuklulardan yedisi, üç yılla
altı yıl arasında değişen kalebentlik cezalarına çarptırıldılar. Birlik, bu
karardan hemen sonra, geri kalan üyeleri tarafından resmen dağıtıldı.
Manifesto'ya gelince, o artık unutulmaya mahkum görünüyordu.

Avrupa işçi sınıfı egemen sınıflara karşı yeni bir saldırı için yeterli
gücü yeniden kazandığı zaman Enternasyonal İşçi Birliği doğdu. Ancak, Avrupa
ve Amerika'nın tüm militan proletaryasını tek bir örgütte birleştirmek gibi
özel bir amaçla kurulan bu birlik, Manifesto'da ortaya
konan ilkeleri hemen ilan edemedi. Enternasyonal, İngiliz
Sendikaları'nın, Fransa, Belçika, İtalya ve İspanya'daki Proudhon
yandaşlarının ve Almanya'daki Lassalle'cilerin (Lassalle, bize her zaman
kendini bir Marx yanlısı olarak tanıttı ve bu
sıfatıyla Manifesto'ya bağlıydı. Ancak 1862-64 yılları arasında halk önünde
yaptığı konuşmalarda o, devlet kredileriyle desteklenen kooperatif
atelyelerin kurulmasını istemekten öte gitmiş değildir. (Engels'in notu)
kabul edebilecekleri kadar geniş bir program ortaya, koymak zorundaydı.

Bu programı bütün tarafların benimseyeceği bir biçimde kaleme alan Marx, işçi sınıfının eylem birliği ve
karşılıklı tartışma sonucunda mutlaka doğacak olan düşünsel gelişmesine tam

olarak güveniyordu. Sermayeye karşı yürütülen savaşım içinde karşılaşılan
olaylar ve durumlar, hatta zaferlerden çok yenilgiler, insanlara
kafalarındaki her derde deva harcıalem düşünlerin yetersizliğini mutlaka
öğretecek ve işçi sınıfının gerçek kurtuluş koşullarının tam bir kavranışını
hazırlayacaktı. Ve Marx haklı çıktı. Enternasyonal, 1874'te dağıldığı zaman,
işçileri 1864'te olduklarından çok farklı bir bilinç düzeyinde insanlar
olarak bıraktı. Fransa'da Proudhon'culuk, Almanya'da Lassalle'cilik
ölmekteydi ve çoğu uzun zamandır Enternasyonal'le ilişkilerini kesmiş olan
tutucu İngiliz sendikaları bile, artık yavaş yavaş, geçen yıl
başkanlarının Swansea'de onlar adına, Kıta sosyalizmi bizim için
korkunçluğunu yitirmiştir diyebildiği noktaya doğru yaklaşıyorlardı.
Aslında, Manifesto'nun ilkeleri bütün ülkelerin işçileri arasında oldukça
yaygınlaşmıştı.

Manifesto, böylece yeniden ön plana geldi. Almanca metin 1850'den buyana
İsviçre, İngiltere ve Amerika'da birkaç kez yeniden basıldı. 1872'de New
York'ta İngilizceye çevrilerek Woodhull and Claflin's Weekly'de yayınlandı.
Bu ingilizce metinden yapılan bir Fransızca çevirisi de New York'ta Le
Socialiste'te çıktı. O zamandan buyana, Amerika'da, az ya da çok kırpılmış
olarak, en az iki İngilizce çevirisi daha yayınlandı, ve bunlardan biri
İngiltere'de yeniden basıldı. Bakunin'in yaptığı ilk Rusça çeviri 1863
sıralarında Cenevre'de Hersen'in Kolokol yayınevinde, kahraman Vera
Zasulich'in (Daha sonraları Engels'in kendisi İnternationales aus dem
Volksstaat (1871-75), Berlin, 1894'te yayınlanan Rusya'da Sosyal İlişkiler

adlı yazısında, gerçek çeviricinin G. V. Plehanov olduğuna haklı olarak işaret etmiştir.) yaptığı ikinci çeviri de 1882'de yine Cenevre'de yayınlandı.

1885'te Kopenhag'da yapılan Danimarka dilinde yeni bir baskısı Social-democratisk Bibüothek'te, 1886'da Paris'te yapılan yeni bir Fransızca çevirisi Le Socialiste'te bulunabilir. Bu ikincisinden İspanyolca çevirisi hazırlandı ve 1886'da Madrit'te yayınlandı. Almanca yeni baskılarını saymayacağım, bunlar en az oniki kadar var. Birkaç ay önce İstanbul'da yayınlanması gereken bir Ermenice çevirisi gün ışığına çıkamadı; çünkü duyduğuma göre, yayıncı, kitabı Marx'ın adıyla çıkarmaktan korkmuş, çevirici de kitabın kendi yapıtı olarak yayınlanması önerisini reddetmiş.

Ayrıca, başka dillere yapılan çevirileri duydum, ama bunları görmedim. Böylelikle, Manifesto'nun tarihi, oldukça doğru bir biçimde, modern işçi sınıfı hareketinin tarihini yansıtır; bugün o, hiç kuşku yok ki, tüm sosyalist yazının en yaygın, en uluslararası ürünü, Sibirya'dan Kaliforniya'ya dek milyonlarca işçinin benimsediği ortak platformdur.

Ama, yazıldığı zaman biz ona bir Sosyalist Manifesto diyemezdik. 1847'de, sosyalist denilince, bir yanda çeşitli ütopyacı sistemlerin savunucuları: her ikisi de birer mezhep durumuna dönüşmüş bulunan ve giderek ölmekte olan İngiltere'deki Owen'ciler, Fransa'daki Fourier'ciler; öte yanda, her türlü marifetçilikle sermayeye ve kara hiçbir

zarar vermeden her türlü sosyal bozukluğu onaracaklarını ileri süren her türden sosyal şarlatanlar; her iki durumda da işçi sınıfı hareketi dışında olan ve eğitilmiş sınıflardan medet uman kimseler anlaşılıyordu. İşçi sınıfının, salt politik devrimlerin yetersizliğine inanmış ve toptan bir sosyal değişmenin zorunluluğunu ilan etmiş olan her bir kesimi o sıra kendisine komünist diyordu. Bu, kaba, yontulmamış, sırf sezgiye dayanan bir tür komünizmdi; ama yine de en önemli noktaya değiniyordu ve işçi sınıfı arasında, Fransa'da Cabet'nin, Almanya'da Weitling'in ütopyacı komünizmini doğurmaya yetecek kadar güçlüydü.

Böylece, 1847'de, sosyalizm bu orta sınıf hareketi, komünizm bir işçi sınıfı hareketiydi. Sosyalizm, hiç değilse Kıta Avrupa'sında, saygındı; komünizm tam tersi durumdaydı. Biz, ta o zamandan, işçi sınıfının kurtuluşu, işçi sınıfının kendi eseri olmalıdır anlayışında olduğumuzdan, bu iki addan hangisini alacağımız konusunda en küçük bir duraksamamız olamazdı. O zamandan buyana da bu adı yadsımak aklımızın ucundan geçmedi.

Manifesto ortak ürünümüz olduğu için, kendimi, onun çekirdeğini oluşturan temel önermenin Marx'a ait olduğunu belirtmek zorunda hissediyorum. Bu önerme şudur: Her tarihsel dönemde, egemen olan ekonomik üretim ve mübadele biçimi ve bunun zorunlu sonucu olarak ortaya çıkan sosyal örgütlenme, o dönemin politik ve düşünsel tarihinin üzerine kurulu olduğu temeli

oluşturur, ve o dönemin politik ve düşünsel tarihi ancak bu temele dayanılarak
açıklanabilir; bunun sonucu olarak insanlığın tüm tarihi (toprakta ortak
mülkiyete dayanan ilkel kabile toplumunun çözülmesinden buyana), bir sınıf
savaşımları tarihi, sömüren ve sömürülen, ezen ve ezilen sınıflar arasındaki
çatışmaların bir tarihi olmuştur; bu sınıf savaşımları tarihini oluşturan
evrimler dizisi günümüzde öyle bir aşamaya ulaşmıştır ki, sömürülen ve
ezilen sınıf -proletarya-, aynı zamanda ve nihai olarak toplumu her türlü
sömürü, baskı, sınıf ayrımları ve sınıf savaşımlarından büyük ölçüde
kurtarmaksızın, sömüren ve ezen sınıfın -burjuvazinin- egemenliğinden
kendisini kurtaramaz.

Kanımca, Darwin'in teorisi biyoloji için ne yapmışsa, tarih için onu
yapması kaçınılmaz olan bu önermeye, 1845'ten önce her ikimiz de yavaş yavaş
yaklaşmaktaydık. Benim tek başıma bu önermeye doğru ne kadar ilerlemiş
olduğum en iyi olarak İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu adlı yapıtımda
görülür. Ancak, 1845 ilkbaharında, Brüksel'de Marx'la yeniden buluştuğum
zaman, o bu önermeyi çoktan oluşturmuş bulunuyordu ve hemen hemen burada
belirttiğim kadar açık bir biçimiyle önüme serdi.

1872 tarihli Almanca baskıya birlikte yazmış olduğumuz önsözden aşağıdaki
parçayı aktarıyorum:

Son yirmibeş yıl içinde durum ne kadar değişmiş olursa olsun, Manifesto'da

ortaya konulan genel ilkeler ana çizgileriyle bugün de her zamanki kadar doğrudur. Şu ya da bu ayrıntı daha iyi bir hale getirilebilir. Manifesto'nun kendisinde de belirtildiği gibi, ilkelerin pratikte kullanılması her yerde ve her zaman o günün tarihsel koşullarına bağlıdır; onun için 2. Bölüm'ün sonunda ileri sürülen devrimci önlemlere özel bir ağırlık verilmemelidir. O pasaj bugün birçok bakımlardan çok farklı bir biçimde yazılabilirdi.
1848'den buyana modern sanayinin dev adımlarla ilerlemesi ve buna bağlı olarak işçi sınıfının gelişen ve büyüyen örgütlenmesi karşısında, ilkin Şubat Devrimi'nde ve ondan daha önemlisi, proletaryanın ilk kez politik egemenliği iki ay boyunca elinde tutmuş olduğu Paris Komünü'nde edinilen pratik deneyimler karşısında, bu programın bazı ayrıntıları artık eskimiştir. Komün özellikle bir şeyi, işçi sınıfının yalnızca hazır devlet mekanizmasını elde tutarak onu kendi amaçları için kullanamayacağını tanıtlamıştır.
(Bkz: See The Civil War in France; Address of the General Council of the International Working Men's Association (Fransa'da İç Savaş; Enternasyonal İşçi Birliği Genel Konseyinin Çağırısı), London, Truelove, 1871, s. 15, burada, bu nokta daha da geliştirilmiştir.) Ayrıca, kendiliğinden bellidir ki, sosyalist yazının eleştirisi ancak 1847'ye kadar olanı içine aldığı için, bugüne göre yetersizdir; aynı biçimde komünistlerin çeşitli muhalefet partileri karşısındaki durumuna ilişkin görüşler (Bölüm 4), ilke olarak bugün de doğru olmakla birlikte, politik durum tamamen değiştiği ve tarihsel gelişme o bölümde sözü edilen partilerin çoğunu yeryüzünden silip süpürdüğü için, pratikte artık eskimiştir.

Bununla birlikte, Manifesto, artık üzerinde değişiklik yapmaya hiç hakkımız olmayan tarihsel bir belge haline gelmiştir.

Bu çeviri, Marx'ın Kapital'inin büyük kısmının çeviricisi Bay Samuel Moore tarafından yapılmıştır. Çeviriyi birlikte gözden geçirdik ve bazı tarihsel ince noktaları açıklayan birkaç not ekledik.

Friedrich Engels

Londra, 30 Ocak 1888

1890 TARİHLİ ALMANCA BASKIYA ÖNSÖZ

Yukarıdaki metin yazıldığından buyana, Manifesto'nun yeni bir Almanca
baskısının yapılması bir kez daha zorunlu duruma geldi, ve ayrıca Manifesto'nun burada sözü edilmesi gereken epey şey geçti başından.
İkinci bir Rusça çeviri -Vera Zasulich'in çevirisi- Cenevre'de 1882'de basıldı; bu baskıya önsözü Marx'la birlikte yazmıştık. Yazık ki, bunun özgün
Almanca elyazması kaybolmuştur; bu nedenle, metni Rusça'dan tabii hiçbir
biçimde değiştirmeden, çevirmek zorundayım. Metin şöyle:

Komünist Partisi Manifestosu'nun, Bakunin tarafından yapılan çevirisi
ilk Rusça baskı olarak altmışların başında Kolokol yayınevince yayınlandı.
O sıralar Batı bunu (Manifesto'nun Rusça baskısını), yalnızca yazınsal açıdan
ilginç bir şey olarak görüyordu. Böyle bir görüş bugün olanaksızdır.

O sıralarda (Aralık 1847) proletarya hareketinin, henüz ne kadar sınırlı
bir alanı kapsadığını, komünistlerin çeşitli ülkelerde çeşitli muhalefet

partileri karşısındaki durumunu inceleyen Manifesto'nun son bölümü en açık
biçimiyle gösterir. Burada, Rusya ve Birleşik Devletler'den
hiç söz edilmez. O zaman, Birleşik Devletler Avrupa'nın
proleter güç fazlasını göçler yoluyla emerken, Rusya'nın
tüm Avrupa gericiliğinin son büyük yedek gücü durumunda olduğu bir zamandı.
Her iki ülke de, Avrupa'ya hammadde sağlıyorlardı ve aynı zamanda Avrupa'nın
sanayi ürünlerinin satışı için pazar görevini yerine getiriyorlardı. Bu yüzden, o sıralarda her iki ülke de, şu ya da bu biçimde, Avrupa'da yürürlükte olan düzenin temel direği durumundaydılar.

Oysa bugün durum ne kadar farklı! Avrupa'dan Kuzey Amerika'ya olan göç,
bu ülkede tarımın devasa bir gelişme göstermesini sağlamış, bu gelişme,
rekabet yoluyla Avrupa'daki -büyük ve küçük- toprak mülkiyetini temellerinden
sarsmıştır. Ayrıca, bu göç, Birleşik Devletler'e muazzam sanayi kaynaklarını,
kısa zamanda, Avrupa'nın ve özellikle İngiltere'nin bugüne dek sanayide
sürdürdüğü tekelini sarsacak bir ölçüde ve büyük bir enerjiyle işletmesi
olanağını da vermiştir. Bu her iki durum, doğrudan doğruya Amerika üzerinde
devrimci nitelikte bir etki yapmaktadır. Tüm politik yapının temelini oluşturan küçük ve orta çiftçilerin toprak mülkiyeti dev tarım işletmelerinin
rekabeti karşısında adım adım çöküyor; aynı zamanda,
sanayi bölgelerinde ilk kez olarak, yığın halinde bir proletarya ve sermayenin müthiş bir yoğunlaşması görülüyor.

Ya Rusya! 1848-49 Devrimi sırasında, yalnızca Avrupalı prensler değil,

Avrupalı burjuvalar da, henüz uyanmakta olan proletaryadan tek kurtuluş yolunu Rus müdahalesinde bulmuşlardı. Çar, Avrupa gericiliğinin başı ilan edilmişti. Bugün, o, Gatchina'da devrimin bir savaş tutsağıdır, ve Rusya, Avrupa'daki devrimci eylemin öncüsüdür.

Komünist Manifesto'nun amacı, modern burjuva mülkiyetinin yaklaşmakta olan kaçınılmaz çöküşünü ilan etmekti. Ama Rusya'da hızla gelişen kapitalist vurgunculuk ve henüz gelişmeye başlayan burjuva toprak mülkiyeti karşısında, toprağın yarısından fazlası üzerinde köylülerin ortak mülkiyetini görüyoruz. Şimdi soru şudur: Büyük ölçüde sarsılmış olmakla birlikte yine de toprak üzerinde ilkel ortak mülkiyetin bir biçimi olan Rus obshchina'sı, doğrudan doğruya komünist ortak mülkiyetin üst biçimine geçebilir mi? Yoksa tersine, ilkönce Batı'nın tarihsel evrimini oluşturan aynı çözülme sürecini mi izlemek zorundadır?

Bu soruya bugün verilebilecek tek yanıt şudur: Eğer Rus Devrimi, Batı'da bir proleter devriminin habercisi olur da, böylece bu iki devrim birbirlerini tamamlarlarsa, bugünkü Rus ortak toprak mülkiyeti, komünist bir gelişmenin başlangıç noktası olabilir.

Karl Marx, Frederick Engels

Londra, 21 Ocak 1882

Hemen hemen aynı günlerde, Cenevre'de Polonya dilinde yeni bir baskısı yapıldı: Manifest Komünistyczny.

Daha sonra, 1885'te, Kopenhag'da Social-demokratisk

Bibliothek'te Danimarka dilinde yeni bir çevirisi yayınlandı. Ne yazık ki, çeviri tam değildir; çeviriciye güçlük çıkardığı anlaşılan bazı önemli pasajlar atlanmış, ayrıca yer yer göze çarpan dikkatsizlik belirtileri daha da can sıkıcı; öyle anlaşılıyor ki çevirici biraz kendini zorlasaymış, çok daha iyi bir iş çıkarabilirmiş.

Yeni bir Fransızca çevirisi 1885'te Paris'te Le Socialiste'te çıktı; bugüne dek basılanların en iyisidir.

Bu çeviri esas alınarak aynı yıl içinde İspanyolca'ya yapılan bir çevirisi ilkin Madrid'de El Socialista'da çıktı, sonra da bir broşür olarak yayınlandı: Manifesto del Partido Comunista, por Carlos, Marx y F. Engels, Madrid, Administracion de El Socialista, Hernan Cortes 8.

İlgi çekici bir olay olarak da, 1887'de bir Ermenice çevirinin elyazmalarının İstanbul'daki bir yayıncıya verilişinden söz edeyim. Ama adamcağız Marx'ın adını taşıyan bir şeyi yayınlama cesaretine sahip değildir, çeviriciye yazar olarak kitaba kendi adını koymasını öneriyor, çevirici de bunu reddediyor.

Az ya da çok yanlışlarla dolu Amerikan çevirilerinden birinin, hemen arkasından da bir ikincisinin İngiltere'de art arda yayınlanmasından sonra, ensonu aslına uygun bir çeviri 1888'de yayınlandı. Dostum Samuel Moore'un yaptığı bu çeviriyi, baskıya gönderilmeden önce birlikte gözden geçirdik. Bu çeviri şu başlığı taşır: Manifesto of the Communist Party, by Karl Marx and Frederick Engels.

Authorised English Translation, edited and annotated by
Frederick Engels. 1888. London, William Reeves, 185 Fleet
st., E. C.. Orada yer alan notların bazılarını elinizdeki baskıya da
ekledim.

Manifesto'nun kendine özgü bir tarihi vardır. Çıktığında, bilimsel sosyalizmin (ilk önsözde sözü edilen çevirilerin de tanıtladığı gibi), o sıralarda sayıca hiç de fazla olmayan öncülerince coşkuyla karşılanmasından kısa bir süre sonra, Paris işçilerinin Haziran 1848'deki yenilgisiyle başlayan gerici akımın etkisiyle bir köşeye itildi, ve ensonu Kasım 1852'de Köln Komünistleri'nin mahkum edilmesiyle birlikte yasaya uygun olarak aforoz edildi. Şubat Devrimiyle başlayan işçi harektinin sahneden çekilmesiyle Manifesto da arka planda kaldı.

Avrupa işçi sınıfı, egemen sınıfların iktidarına karşı yeni bir saldırı için yeterli gücü yeniden kazandığı zaman Enternasyonal İşçi Birliği doğdu. Birliğin amacı, Avrupa ve Amerika'nın tüm militan işçi sınıfını tek bir dev ordu halinde birleştirmekti. Bu yüzden, Manifesto'da ortaya konulan ilkelerden hareket edemezdi. İngiliz işçi sendikalarına, Fransız, Belçikalı, İtalyan ve İspanyol Proudhon'culara ve Alman Lassalle'cilere kapıyı kapamayan bir programa sahip olmak zorundaydı. Bu program -Enternasyonal'in Tüzüğüne giriş-, Bakunin'in ve Anarşistlerin bile kabul ettiği bir ustalıkla Marx tarafından yazılmıştı. Manifesto'da ortaya konulan düşünlerin kazanacağı nihai zafer için Marx; yalnızca ve yalnızca işçi sınıfının eylem birliği ve tartışmadan doğması kaçınılmaz olan düşünsel gelişmesine tam olarak güveniyordu. Sermayeye karşı yürütülen savaşım içinde karşılaşılan olaylar

ve iniş çıkışlar, hatta zaferlerden çok yenilgiler savaşçılara
o güne dek körü körüne güvendikleri her derde deva harcıalem düşünlerin
yetersizliğini mutlaka gösterecek ve işçi sınıfının gerçek kurtuluş
koşullarının tam bir kavranışını hazırlayacaktı.

Ve Marx haklı çıktı. Enternasyonal'in dağıldığı 1874'teki işçi sınıfı, Enternasyonal'in kurulduğu
1864'teki işçi sınıfından tamamen farklıydı. Latin ülkelerindeki Proudhon'culuk
ve Almanya'daki kendine özgü Lassalle'cilik ölmekteydi, ve o sıra aşırı
tutucu olan İngiliz sendikaları bile, 1887'de yapılan Swansea kongresinde
başkanlarının onlar adına, -Kıta sosyalizmi bizim için korkunçluğunu
yitirmiştir- diyebildiği noktaya doğru yavaş yavaş ilerlemekteydi. Oysa
1887'de Kıta sosyalizmi hemen hemen Manifesto'da ilan edilen teoriden ibaretti.
Böylelikle, Manifesto'nun tarihi, oldukça doğru bir
biçimde, 1848'den buyana olan modern işçi sınıfı hareketinin
tarihini yansıtır. Bugün hiç kuşku yok ki, o bütün
sosyalist yazının en yaygın, en uluslararası ürünü, Sibirya'dan
Kaliforniya'ya dek bütün ülkelerin milyonlarca işçisinin ortak
programıdır.

Yine de, yazıldığı zaman biz ona bir Sosyalist Manifesto diyemezdik.
1847'de, iki tip insan sosyalist sayılıyordu. Bir yanda, çeşitli ütopyacı
sistemlerin yandaşları, özellikle o tarihte her ikisi de birer mezhep
durumuna dönüşmüş bulunan ve yavaş yavaş ölmekte olan İngiltere'deki
Owen'ciler, Fransa'daki Fourier'ciler; öte yanda, toplumsal bozuklukları,
sermayeye ve kara hiç zarar vermeden, her derde deva çeşitli ilaçlarla ve

bölük-pörçük onarımlarla gidermek isteyen her türden sosyal şarlatanlar.
Bunlar her iki durumda da, işçi hareketinin dışında yer alan ve daha çok eğitimden geçmiş sınıfların desteğini arayan kimselerdi. Oysa işçi sınıfının, toplumun köklü bir biçimde yeniden kurulmasını isteyen, salt politik devrimlerin buna yeterli olmadığına
inanan kesimi, o sıra kendisine komünist diyordu. Bu, henüz yontulmamış,
yalnızca sezgiye dayanan ve çoğu zaman oldukça kaba bir komünizmdi.

Ama gene de, iki ütopik komünizm sistemini -Fransa'da Cabet'nin İkarya
Komünizmini ve Almanya'da Weitling Komünizmini- doğuracak kadar güçlüydü.
1847'de sosyalizm bir burjuva hareketini, komünizm bir işçi sınıfı hareketini ifade ediyordu. Sosyalizm hiç değilse Kıta Avrupa'sında oldukça
saygındı, komünizm bunun tam tersi bir durumdaydı. Biz ta o zamandan, tam
bir kesinlikle, -işçi sınıfının kurtuluşu, işçi sınıfının kendi eseri olmalıdır- anlayışında olduğumuzdan, bu iki addan hangisini seçeceğimiz
konusunda bir duraksamamız olamazdı. O zamandan buyana da bunu yadsımak
aklımızın ucundan geçmedi.

-Bütün ülkelerin işçileri, bireşiniz!- Ama kırkiki yıl önce, proletaryanın
kendi öz istemleriyle ortaya çıktığı ilk Paris Devrimi'nin öngününde, dünyaya bu sözleri ilan ettiğimiz zaman, buna pek az ses karşılık vermişti.
Ancak, 28 Eylül 1864'te, Batı Avrupa ülkelerinin çoğunun proleterleri, şanlı
anılar bırakan Enternasyonal İşçi Birliği'nde el ele verdiler. Doğrudur,

Enternasyonal ancak dokuz yıl yaşadı. Ama, onun yarattığı, bütün ülkelerin
proleterlerinin ölümsüz birliği hala canlıdır ve her zamankinden daha güçlüdür. Bunun günümüzden daha iyi bir tanığı olamaz. Çünkü bugün ben bu
satırları yazarken, Avrupa ve Amerika proletaryası ilk kez tek bir ordu halinde, tek bir bayrak altında ve tek bir acil hedef uğrunda
-Enternasyonal'in 1866'daki Cenevre Kongresi'nde ve ayrıca 1889'daki Paris
İşçi Kongresi'nde kabul edildiği gibi, sekiz saatlik işgününün yasal olarak
tanınması uğrunda- seferber edilmiş savaş kuvvetlerini gözden geçirmektedir.
Ve bugünün manzarası, bütün ülkelerin kapitalistlerinin ve toprak beylerinin
gözlerini, bütün ülkelerin işçilerinin bugün gerçekten birleşmiş oldukları
gerçegine açacaktır.

Bunu kendi gözleriyle görebilmesi için, şu anda Marx yanımda olsaydı!

Londra, 1 Mayıs 1890

F. Engels

1892 TARİHLİ POLONYA DİLİNDEKİ BASKIYA ÖNSÖZ

Komünist Manifesto'nun Polonya dilinde yeni bir baskısına gereksinim
duyulması, çeşitli düşüncelere yolaçıyor.

Her şeyden önce, Manifesto'nun Avrupa kıtasında büyük sanayinin gelişmesinin nerdeyse bir göstergesi durumuna gelmiş olması dikkate değer.
Belirli bir ülkede büyük sanayinin gelişmesi ölçüsünde o ülkenin işçileri

arasında, işçi sınıfı olarak mülk sahibi sınıflar karşısındaki
durumları konusunda aydınlanma isteği de kök salmakta, bunlar arasında
sosyalist hareket yaygınlaşmakta ve Manifesto'ya olan istem artmaktadır.
Böylece, yalnızca işçi hareketinin durumu değil, aynı zamanda büyük
sanayinin gelişme derecesi de, her ülkede oldukça doğru bir biçimde, o
ülkenin dilindeki Manifesto'nun dağıtılmış nüshalarının sayısıyla ölçülebilir.

Bu yüzden, Polonya dilindeki yeni baskı, Polonya sanayisinde kesin bir
ilerlemeyi gösterir. Ve hiç kuşku yok ki, on yıl önce yapılmış baskısından
buyana gerçekten de böyle bir ilerleme olmuştur. Rus Polonyası, Kongre
Polonyası, Rus İmparatorluğu'nun büyük sanayi bölgesi durumuna gelmiştir.
Rusya'nın büyük sanayisi, -bir kısmı Finlandiya Körfezi çevresinde, öteki
bir kısmı merkezde (Moskova'da ve Vladimir'de), bir üçüncü kısmı Karadeniz
ve Azak denizi kıyılarında ve öteki bazı kısımları başka yerlerde olmak
üzere- dağınık bir alana yayılmış olmasına karşın, Polonya sanayisi oldukça
küçük bir alanda toplanmıştır; ve böylesine bir yoğunlaşma nedeniyle
hem üstünlükler hem de sakıncalar taşımaktadır. Rakip Rus sanayicileri,
Polonyalıları Ruslaştırma konusundaki şiddetli arzularına karşın, Polonya'ya
karşı koruyucu gümrük uygulanması isteminde bulunmakla bu üstünlükleri
kabullenmiş oldular. Sakıncalar -Polonya sanayicileri ve
Rus hükümeti açısından sakıncalar- Polonya işçileri arasında sosyalist

düşüncenin hızla yayılmasında ve Manifesto için artan istemde kendisini
göstermektedir.

Ama, Polonya sanayisinin Rusya'nınkini geride bırakarak hızla gelişmesi,
aynı zamanda Polonya halkının tükenmek bilmez canlılığının yeni bir kanıtıdır
ve yaklaşmakta olan ulusal kurtuluşunun yeni bir güvencesidir. Ve bağımsız,
güçlü bir Polonya'nın yeniden kurulması, yalnızca Polonyalıları değil,
hepimizi ilgilendiren bir sorundur.

Avrupa uluslarının içtenlikli bir uluslararası işbirliği, ancak bu
ulusların her birinin kendi yurdunda tam özerkliğe sahip olmasıyla
kurulabilir. Proletaryanın bayrağı altında yapıldığı halde, sonuçta proleter
savaşçılara burjuvazinin işini gördürmekten öteye gitmeyen 1848 Devrimi,
aynı zamanda onun vasiyetinin uygulayıcıları Louis Bonaparte ve Bismarck
aracılığıyla İtalya, Almanya ve Macaristan'ın bağımsızlığını sağladı; ama,
1792'den buyana devrim için bu üç ülkenin tümünün yaptığından daha çoğunu
yapmış olan Polonya, 1863'te kendisinden on kat daha büyük Rus kuvvetleri
karşısında boyun eğdiğinde kendi olanaklarıyla başbaşa bırakıldı. Soylular,
Polonya'nın bağımsızlığını ne koruyabildiler ne de yeniden kazanabildiler;
bugün burjuvazi için bu bağımsızlık, en azından, önemsizdir. Ama gene de
Avrupa uluslarının uyumlu işbirliği için bu bir zorunluluktur. Bu bağımsızlık
yalnızca genç Polonya proletaryası tarafından kazanılabilir
ve onun ellerinde güvenlik altında olabilir. Çünkü, Polonya'nın

bağımsızlığına Polonyalı işçilerin kendileri için olduğu kadar Avrupa'nın bütün öteki ülkelerinin işçilerinin de gereksinimi vardır.

F. Engels

Londra, 10 Şubat 1892

1893 TARİHLİ İTALYANCA BASKIYA ÖNSÖZ

İTALYAN OKUYUCUYA

Komünist Partisi Manifestosu'nun yayınlanması, denebilir ki, biri Avrupa kıtasının, öteki Akdeniz'in merkezinde yer alan iki ulusun, bölünme ve çatışmalar yüzünden o zamana dek yabancı boyunduruğu altına düşmüş olan iki ulusun, silahlı ayaklanmaları olan 18 Mart 1848 Milano ve Berlin devrimleriyle aynı tarihe rastlamıştır. İtalya, Avusturya İmparatoru'na bağımlı olduğu bir sırada, Almanya, daha dolaylı olmakla birlikte daha az etkin olmayan Rus Çarları'nın boyunduruğu altındaydı. 18 Mart 1848'in sonuçları, İtalya'yı da, Almanya'yı da bu utanç verici durumdan kurtardı; 1848'den 1871'e dek geçen zaman içinde bu iki büyük ulus yeniden kurulmuş, kendi başlarına buyruk olmuşlarsa, bunun nedeni, Karl Marx'ın söylediği gibi, 1848 Devrimini bastıranların yine de, kendi istemlerine karşın bu devrimin vasiyetini yerine getirmiş olmalarıdır.

Bu devrim her yerde işçi sınıfının eseriydi; barikatları kuran ve devrimin bedelini kanıyla ödeyen işçi sınıfıydı. Yalnızca Paris işçileri, hükümeti devirirken açık bir biçimde

burjuva rejimini devirme hedefine yönelmişlerdi. Ama onlar her ne kadar kendi sınıflarıyla burjuvazi arasındaki amansız karşıtlığın bilincinde olsalar da, henüz ne ülkenin ekonomik ilerlemesi ne de Fransız işçi yığınının düşünsel gelişmesi toplumun bir yeniden-kuruluşunu olanaklı kılacak aşamaya ulaşmıştı. Bundan ötürü, son çözümlemede, devrimin meyvelerini kapitalist sınıf topladı. Öteki ülkelerde; İtalya'da, Almanya'da, Avusturya'da, işçiler daha başından itibaren burjuvaziyi iktidara getirmekten öte bir şey yapmadılar. Ama herhangi bir ülkede burjuvazinin egemenliği, ulusal bağımsızlık olmaksızın olanaklı değildir. Bu bakımdan, 1848 Devrimi, ardısıra, o güne dek birlik ve özerklikten yoksun uluslara -İtalya'ya, Almanya'ya, Macaristan'a- birlik ve özerklik getirmiştir. Sıra Polonya'ya da gelecektir.

Böylece, 1848 Devrimi bir sosyalist devrim değilse de, sosyalist devrim için yolu açmış, ortam hazırlamıştır. Bütün ülkelerde büyük sanayiye verilen hızla, burjuva rejimi son kırkbeş yıl içinde her yerde, sayıca kalabalık, yoğun ve güçlü bir proletarya yaratmıştır. Dolayısıyla o, Manifesto'nun diliyle söylersek, kendi mezar kazıcılarını yaratmıştır. Her bir ulusun özerkliği ve birliği sağlanmadan, proletaryanın uluslararası birliğini ya da bu ulusların ortak hedeflere doğru barışçı ve bilinçli işbirliğini gerçekleştirmek olanaksız olacaktır. 1848 öncesinin politik koşulları altında, İtalyan, Macar, Alman, Polonyalı ve Rus işçilerinin ortak uluslararası eylemini bir düşünün!

Bundan dolayı, 1848'de verilen savaşlar boşuna değildir. O devrimci dönemden bizi ayıran kırkbeş yıl da boşuna geçmemiştir. Meyveler olgunlaşıyor,

ve benim tüm dileğim, Manifesto'nun ilk yayınlanışı nasıl uluslararası devrimin habercisi olduysa, bu İtalyanca çevirinin yayınlanışının da İtalyan proletaryasının zaferinin müjdecisi olmasıdır.

Manifesto, kapitalizmin geçmişte oynadığı devrimci rolün tam hakkını verir. İtalya ilk kapitalist ulustu. Feodal Ortaçağın kapanışına ve modern kapitalist çağın açılışına dev bir şahsiyet damgasını vurmuştur: Bir İtalyan, Ortaçağ'ın son ve modern çağın ilk ozanı, Dante. Bugün, 1300'de olduğu gibi; yeni bir tarihsel çağ yaklaşmaktadır.

İtalya bize bu yeni çağın, proletarya çağının doğuşu anına damgasını vuracak yeni Dante'yi verecek mi?

Londra, 1 Şubat 1893

Friedrich Engels

:::::::::::::

KOMÜNİST PARTİSİ MANİFESTOSU

AVRUPA'DA bir heyula kolgeziyor-komünizm heyulası. Eski Avrupa'nın bütün güçleri bu heyulayı defetmek için bir kutsal bağlaşma kurdular. Papa'yla Çar, Metternich'le Guizot, Fransız Radikalleriyle Alman polisinin casusları.

Nerededir, iktidardaki hasımları tarafından komünistlikle suçlanmamış muhalefet partisi? Gerici hasımlarına karşı da, daha ilerici muhalefet partilerine karşı da komünizm damgasını gerisin geriye vurmaya kalkmamış muhalefet nerede?

Bu olgudan iki şey çıkıyor:

1. Komünizm şimdiden bütün Avrupa devletleri tarafından büyük bir güç olarak tanınmaktadır.

2. Komünistlerin, tüm dünya önünde, görüşlerini, amaçlarını, eğilimlerini yazılı olarak açıkça ortaya koymaları ve bu Komünizm Heyulası çocuk masalına Parti'nin kendisinin bir Manifesto'su ile karşılık vermeleri zamanı çoktan gelip çatmıştır.

İşte bu amaçla, çeşitli milliyetlerden komünistler Londra'da toplanmışlar ve aşağıdaki Manifesto'yu, İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan, Flaman ve Danimarka dillerinde yayınlanmak üzere kaleme almışlardır.

-1-

BURJUVALAR VE PROLETERLER (Burjuvazi ile kastetdiğimiz üretim araçlarının sahipleri olan ve ücretli emekçiyi çalıştıran modern kapitalistler sınıfıdır. Proletarya ile kastetdiğimiz, hiçbir üretim aracına sahip olmamaları yüzünden yaşayabilmek için işgücünü satmak zorunda olan modern ücretli emekçiler sınıfıdır. (Engels'in 1888 tarihli İngilizce baskıya notu.)

Günümüze dek bütün toplumların tarihi, sınıf savaşımları tarihidir.

Özgür insan ve köle, patrisyen ve pleb, senyör ve serf, lonca ustası ve lonca emekçisi, tek sözcükle, ezen ve ezilen, sürekli bir çatışma halinde, bazan gizli, bazan açıkça, her kezinde ya toplumun devrimci

bir biçim değiştirmesiyle ya da çatışan sınıfların birlikte çöküşüyle sonuçlanan, kesintisiz bir savaşım yürütmüşlerdir.

Tarihin daha önceki devirlerinde, hemen hemen her yerde, toplumun değişik düzenler halinde karmaşık bir kuruluşunu, sosyal hiyerarşinin çok basamaklı bir derecelenmesini buluyoruz. Eski Roma'da patrisyenleri, şovalyeleri, plebleri, köleleri; Ortaçağ'da senyörleri, vasalleri, lonca ustalarını, kalfaları, çırakları, serfleri; bu sınıfların hemen hepsinde de ikinci derecede hiyerarşiler görüyoruz.

Feodal toplumun yıkıntılarından fışkıran modern burjuva toplumu, sınıf karşıtlıklarını ortadan kaldırmamıştır. Yaptığı şey, yalnızca, eski sınıfların yerine yeni sınıflar, yeni sömürü koşulları, yeni savaşım biçimleri koymak olmuştur.

Bununla birlikte, çağımızın, burjuvazi çağının, ayırdedici özelliği, sınıf karşıtlıklarını yalınlaştırmış olmasıdır. Bir tüm olarak toplum, gittikçe artan bir biçimde, iki büyük düşman kampa, doğrudan birbirlerine karşı duran iki büyük sınıfa bölünmektedir: Burjuvazi ve proletarya.

Ortaçağ serflerinin bağrından ilk kasabaların ayrıcalıklı tüccarları çıktı. Bu -kasabalılardan burjuvazinin ilk öğeleri gelişti.

Amerika'nın keşfi, Ümit Burnu'nun dönülmesi, gelişmekte olan burjuvaziye yepyeni alanlar açtı. Doğu Hindistan ve Çin pazarları, Amerika'nın sömürgeleştirilmesi, sömürgelerle olan ticaret, mübadele araçlarının ve genel olarak metaların artması, ticarete, gemiciliğe ve sanayiye o zamana dek görülmemiş bir itiş, ve dolayısıyla, yıkılış halinde olan feodal toplumun içindeki devrimci öğenin gelişmesine büyük bir hız sağladı.

Sanayi üretiminin kapalı loncaların tekelinde olduğu
feodal sanayi sistemi, yeni pazarların durmadan büyüyen
istemlerini artık karşılayamıyordu. Onun yerini manüfaktür (imalat) sistemi
aldı. Lonca ustaları, imalatçı orta sınıf tarafından bir yana itildiler;
ayrı ayrı lonca birlikleri arasındaki işbölümü her bir atelye içindeki
işbölümü karşısında yokoldu.

Bu arada, pazarlar durmadan büyüyor ve istem durmadan artıyordu. Manüfaktür
de yetersiz olmaya başladı. İşte o zaman, buhar ve makine, sanayi üretiminde
bir devrim yaptı. Dev modern sanayi manüfaktürü tahtından
indirdi; sanayici orta sınıf, sanayici milyonerlere, büyük
sanayi ordularını yönetenlere, modern burjuvalara yerlerini bıraktılar.

Büyük sanayi Amerika'nın keşfiyle temelleri atılan dünya pazarını kurdu.
Bu pazar, ticarete, gemiciliğe, kara ulaştırmasına şaşırtıcı bir gelişme
sağladı. Bu gelişme de sanayinin yayılmasını etkiledi, ve sanayinin,
ticaretin, gemiciliğin, demiryollarının yayılmasına koşut olarak ve onlarla
aynı oranda burjuvazi de gelişti, sermayesini artırdı ve Ortaçağ'dan kalma
bütün sınıfları geri plana itti.

Böylece, modern burjuvazinin kendisinin de uzun bir gelişmenin, üretim ve
mübadele biçimlerindeki bir dizi devrimin ürünü olduğunu görüyoruz.
Burjuvazinin gelişmesindeki her adıma, bu sınıfın, buna uygun politik bir
ilerlemesi eşlik etti. Feodal soyluluğun egemenliği altında ezilen bir sınıf,
Ortaçağ komününde (Fransa'da yeni oluşan kentlere komün denirdi.) silahlı
ve kendi kendini yöneten bir topluluk olan, bir yerde bağımsız kent

cumhuriyeti (İtalya'da ve Almanya'da olduğu gibi), bir yerde monarşinin
angaryaya tabi üçüncü kuvvet'i (Tiers Etat) olan (Fransa'da olduğu gibi),
daha sonraları manüfaktür döneminde yarı-feodal ya da mutlak monarşide
soylular sınıfına karşı bir ağırlık rolünü ve gerçekte de genel olarak büyük
monarşilerin temel taşı rolünü oynayan burjuvazi, ensonu, modern sanayinin
ve dünya pazarının kurulmasından buyana, modern temsili devlette politik
egemenliği tümüyle eline geçirdi. Modern devletin hükümetleri, tümüyle
burjuva sınıfının ortak işlerini yöneten bir komiteden başka bir şey değildir.

Burjuvazi tarihte tam anlamıyla devrimci bir rol oynamıştır.

İktidarı ele aldığı her yerde burjuvazi, feodal, ataerkil, duygusal ilişki olarak her ne varsa hepsine son verdi.
İnsanı doğal efendileri'ne tutsak eden karmaşık feodal
bağları hiç acımadan kopardı ve insanla insan arasında
çıplak özçıkar ve katı peşin ödeme'den başka bir bağ
bırakmadı. Burjuvazi, dinsel inancın ateşli ve kutsal coşkusunu,
şövalyelik ruhunu, duygusallığı bencil hesabın
buzlu sularında boğdu. Burjuvazi, kişisel değeri bir mübadele değeri
haline getirdi ve binbir güçlükle elde edilmiş sayısız özgürlüklerin yerine,
o biricik ve acımasız özgür ticareti koydu. Tek sözcükle, dinsel ve politik
aldatmaların maskelediği sömürü yerine, zorba, utanmaz, doğrudan ve çıplak
sömürüyü koydu.

Burjuvazi, o zamana dek saygınlığı olan ve kutsal bir
saygıyla karşılanan bütün mesleklerin nişanelerini koparıp attı.

Hekimi, hukukçuyu, papazı, ozanı, bilim adamını kendisinin ücretli emekçileri içerisine kattı.

Burjuvazi, aile ilişkilerini örten duygusal peçeyi yırttı ve aile ilişkisini sırf bir para ilişkisi durumuna indirgedi. Burjuvazi, gericilerin o kadar göklere çıkardığı Ortaçağdaki kaba kuvvet gösterilerinin nasıl en miskin bir tembelliği gizlediğini açığa vurdu. İnsan faaliyetinin neler yaratabildiğini ilk gösteren o oldu. Burjuvazi, Mısır'ın piramitlerini, Roma'nın su kemerlerini, Gotik katedrallerini kat kat aşan şaheserler ortaya koydu; önceki bütün tarihsel göçleri ve Haçlı Seferleri'ni gölgede bırakan seferler yönetti.

Burjuvazi, üretim aletlerini, dolayısıyla üretim ilişkilerini ve bunlarla birlikte bütün toplum ilişkilerini devrimcileştirmeksizin yaşayamaz. Oysa, daha önceki bütün sanayici sınıfların varlıklarının ilk koşulu eski üretim biçiminin değişikliğe uğramadan korunmasıydı. Üretimin sürekli altüst oluşu, tüm toplumsal yapının kesintisiz olarak sarsılışı, sonu gelmeyen bir hareketlilik ve güvensizlik, burjuva çağını daha önceki bütün çağlardan ayırdeder. Bütün donmuş, durağan ilişkiler, ardısıra getirdikleri eski ve saygınlığı olan önyargılar ve düşünlerle birlikte eriyip gidiyorlar; bütün yeni biçimlenmeler daha iyice yerleşmeden eskiyorlar. Sağlamlığı, sürekliliği olan ne varsa duman olup gitmiş, kutsal olan her şey murdar edilmiş, ve insan, artık kendi yaşamının gerçek koşullarını ve öteki insanlarla olan ilişkilerini tüm çıplaklığıyla karşılamak zorunda kalmıştır.

Ürünleri için durmadan genişleyen bir pazar gereksinimiyle itilen burjuvazi yeryüzünün tümünü istila ediyor. Her yere sokulması, her yere yerleşmesi, her yerde ilişkiler kurması

gerekiyor.

Burjuvazi, dünya pazarını sömürmekle bütün ülkelerin üretim ve tüketimine kozmopolit bir karakter verdi. Gericileri derin kedere boğarak, sanayinin ayakları altından, üzerinde durduğu ulusal temeli çekip aldı. Eskiden kurulmuş bütün ulusal sanayiler yıkıldı ya da günden güne yıkılıyor. Bunların yerini, kurulmaları bütün uygar uluslar için bir ölüm-kalım sorunu durumuna gelen yeni sanayiler; artık, daha çok ülke içinde üretilen hammaddeleri değil, en uzak yerlerden getirilen hammaddeleri işleyen sanayiler; ürünleri yalnızca ülke içinde değil, dünyanın dört bir yanında tüketilen sanayiler alıyor. Ülke üretimiyle karşılanabilen eski gereksinimlerin yerini, karşılanması uzak ülkelerin ve iklimlerin ürünlerini gerektiren yeni gereksinimlerin aldığını görüyoruz. Eski yöresel ve ulusal kapalılık ve kendi kendine yeterliliğin yerini, her yöndeki ilişkilerde ulusların evrensel bağımlılığının aldığını görüyoruz. Ve, maddi üretimdekine benzer bir gelişmeyi düşünsel üretimde de izliyoruz. Tek tek ulusların düşünsel yaratımları ortak servet haline geliyor. Ulusal tekyönlülük ve darkafalılık gün geçtikçe daha da olanaksızlaşıyor, sayısız ulusal ve yöresel yazından bir dünya yazını doğuyor.

Üretim aletlerinin hızla gelişmesiyle ve ulaştırma araçlarının her gün daha yüksek bir düzeye ulaşmasıyla burjuvazi; bütün ulusları, hatta en barbar kavimleri bile uygarlığın seline katıyor. Ürünlerinin ucuzluğu, bütün Çin setlerini döğüp yıkan ve yabancılara karşı en inatçı bir düşmanlık duyan

barbarları boyun eğmeye zorlayan ağır toplardır. Burjuvazi, bütün ulusları,
yokolma olasılığıyla karşı karşıya bırakarak, burjuva üretim biçimini
kabullenmeye zorluyor; bu uluslar direnseler de onları kendisinin uygarlık
dediği şeye ayak uydurmaya, yani burjuva olmaya zorluyor. Tek sözcükle, o
kendisine tıpatıp benzeyen bir dünya kurmaktadır.

Burjuvazi, köyleri kentlerin yönetimine bağımlı kıldı.
Koca koca kentler yarattı, köy nüfusuna göre kent nüfusunu büyük ölçüde
artırdı ve böylelikle nüfusun oldukça önemli bir kısmını köy yaşamının
aptallaştırıcı etkisinden kurtardı. Nasıl köyü kente bağımlılaştırmışsa,
aynı biçimde, barbar ya da yarı-barbar ülkeleri de uygar ülkelere,
köylü halkları burjuva halklara, Doğu'yu Batı'ya bağımlı kıldı.

Burjuvazi, nüfusun, üretim araçlarının ve mülkiyetin
dağınıklığını her geçen gün biraz daha ortadan kaldırmaktadır. O, nüfusu
biraraya toplamış, üretim araçlarını merkezileştirmiş ve mülkiyeti birkaç
elde yoğunlaştırmıştır. Bu değişmelerin zorunlu sonucu politik merkezileşme
olmuştur. Ayrı ayrı çıkarları, yasaları, hükümetleri, vergi sistemleri olan
bağımsız ya da zayıf bağlarla birbirine bağlı eyaletler, tek bir hükümet, tek
bir yasa sistemi altında, tek bir ulusal sınıf-çıkarı olan, tek bir sınır,
tek bir gümrük duvarı ardında, tek bir ulus halinde birleştiler.

Ancak yüzyılı bulan bir sınıf egemenliği süresince burjuvazi, bütün geçmiş
kuşakların yarattıklarının toplamından daha güçlü ve çok daha büyük üretim
güçleri yarattı.

Doğa güçlerinin insana boyun eğmesi, makineler, kimyanın sanayiye ve tarıma uygulanması, buharla işleyen gemiler, demiryolları, elektrikli telgraf, koca kıtaların tarıma açılması, ırmakların ulaştırmaya açılması, topraktan fışkırır gibi bir nüfus yoğunlaşması -bundan önceki hangi yüzyılda sosyal emeğin bağrında böyle üretim güçlerinin yattığı düşünülebilirdi?

Gördüğümüz durum şudur: burjuvazinin üzerinde düzenini kurduğu temeli oluşturan üretim ve mübadele araçları feodal toplumda yaratılmıştır. Bu üretim ve mübadele araçlarındaki gelişmenin belirli bir aşamasında, feodal toplumun üretim ve mübadele koşulları, tarımın ve imalatın feodal örgütlenmesi, tek sözcükle, feodal mülkiyet ilişkileri, gelişmiş durumdaki üretici güçlere artık uygun olmaktan çıktılar; o ölçüde de bir yığın ayakbağı durumuna geldiler. Bu engellerin yıkılması gerekiyordu; yıkıldılar.

Bunların yerini, kendisine uygun bir toplumsal ve politik yapı ve burjuva sınıfın ekonomik ve politik egemenliğiyle birlikte serbest rekabet aldı.

Benzer bir hareket kendi gözlerimizin önünde gelişiyor. Üretim, mübadele ve mülkiyet ilişkileriyle modern burjuva toplumu, bu kadar güçlü üretim ve mübadele araçları yaratmış olan bu toplum, harekete getirdiği cehennem dünyasının güçlerini denetleyemez duruma düşmüş büyücüye benzemektedir.

Onyıllardan beri, sanayi ve ticaret tarihi, modern üretici güçlerin modern
üretim koşullarına karşı, burjuvazinin ve onun egemenliğinin varlık koşulu olan mülkiyet ilişkilerine karşı başkaldırışının tarihinden başka bir şey değildir. Bu konuda nöbet nöbet ortaya çıkmalarıyla tüm
burjuva toplumunun varlığını her kezinde daha tehdit edici bir biçimde
sorgulayan ticari buhranları anmak yeter. Bu buhranlarda, yalnızca mevcut
ürünlerin değil, daha önceden yaratılmış olan üretici güçlerin de büyük
bir kısmı, nöbet nöbet tahrip edilir. Bu buhranlar sırasında, daha önceki
bütün çağlarda bir saçmalık olarak görülebilecek bir salgın başgösterir:
aşırı üretim salgını.

Toplum birdenbire kendisini geçici bir barbarlık durumuna dönmüş bulur; sanki bir kıtlık, toptan bir yoketme savaşı
bütün geçim kaynaklarının kökünü kurutmuştur; sanki sanayi ve ticaret
yokedilmiştir; peki niçin? Çünkü, haddinden fazla uygarlık, haddinden fazla
geçim aracı, haddinden fazla sanayi, haddinden fazla ticaret vardır. Toplumun
elinde bulundurduğu üretici güçler, artık bujuva mülkiyet koşullarının daha
fazla gelişmesine hizmet etme eğiminde değildir; tam tersine, kendilerini
engelleyen bu koşullar için haddinden fazla güçlenmişlerdir, dolayısıyla
üretici güçler bu engelleri yıkar yıkmaz burjuva toplumunun tümüne karışıklık getirmekte ve burjuva mülkiyetinin varlığını tehdit etmektedirler. Burjuva toplumunun koşulları, üretici güçlerin yaratmış olduğu zenginliği zaptedemeyecek kadar daralmıştır. Peki burjuvazi bu

buhranların üstesinden nasıl gelmektedir? Bir yandan, üretici güçlerin büyük bir kısmını zorla yokederek; öte yandan, yeni pazarlar ele geçirerek ve eskilerini de daha kapsamlı bir biçimde sömürerek. Yani, daha yaygın ve daha yıkıcı buhranlara yolaçarak ve buhranları önleme çarelerini daha da kısıtlayarak.

Burjuvazinin feodalizmi devirmekte kullandığı silahlar, şimdi burjuvazinin kendisine karşı çevrilmiş bulunmaktadır. Ama burjuvazi, yalnızca kendisine ölüm getiren silahları yaratmakla kalmamıştır; bu silahları kullanacak insanları da, yani proleterleri -modern işçi sınıfını- da yaratmıştır.

Burjuvazinin, yani sermayenin geliştiği ölçüde ve aynı oranlarla -ancak iş bulabildiği sürece yaşayabilen ve ancak emeği sermayeyi çoğalttığı ölçüde iş bulabilen bir emekçiler sınıfı olan- proletarya, yani modern işçi sınıfı da gelişmektedir. Kendilerini dilim dilim satmak zorunda olan bu emekçiler, bütün öteki ticaret maddeleri gibi bir metadırlar, ve dolayısıyla, rekabetin getirdiği bütün değişikliklerin, pazarın bütün dalgalanmalarının etkisine açıktırlar.

Makinenin geniş ölçüde kullanılması ve işbölümü yüzünden, proleterlerin işi tüm bireysel niteliğini, ve dolayısıyla, çalışan için tüm çekiciliğini yitirmiştir. İşçi makinenin bir uzantısı haline gelmiştir, ondan istenen yalnızca, en basit, en cansıkıcı, en kolayından edinilebilen bir beceridir. Bu yüzden de, bir işçinin üretim maliyeti, hemen hemen tümüyle, yaşamını ve

neslini sürdürmesi için gereksindiği zorunlu geçim araçlarından ibarettir.
Ama bir metanın, dolayısıyla da emeğin fiyatı, kendi üretim maliyetine
eşittir. Onun için, işin çekilmezliği arttığı oranda
ücret azalır. Üstelik, makine kullanımı ve işbölümü arttıkça, aynı oranda,
ya iş saatlerinin uzamasıyla, ya belirli bir zamanda yapılan işin
artmasıyla, ya da makinenin daha da hızlandırılmasıyla vb. işin de ağırlığı
artar.

Modern sanayi, ataerkil ustanın küçük atelyesini sanayi kapitalistinin
koca fabrikasına çevirmiştir. Fabrikaya doluşmuş emekçi yığınları askerler
gibi örgütlenmişlerdir. Sanayi ordusunun erleri olarak, mükemmel bir subaylar
ve çavuşlar hiyerarşisinin komutası altına sokulmuşlardır. Onlar, yalnızca
burjuva sınıfının, burjuva devletinin köleleri değildirler; makine tarafından,
denetçi tarafından, ve hepsinin üstünde, tek tek burjuva imalatçının kendisi
tarafından günden güne, saatten saate köleleştirilirler. Bu despotluk, hedef
ve amacının kazanç olduğunu açıkça ilan ettiği ölçüde daha aşağılık, daha
nefret uyandırıcı ve daha isyan ettirici olur.

Kol emeğinde ustalığın ve gücün payı azaldıkça, bir
başka deyişle, modern sanayi daha da geliştikçe, o ölçüde kadın çalışması
erkek çalışmasının yerini alır. İşçi sınıfı için, yaş ve cinsiyet
ayrımlarının artık hiçbir ayırdedici toplumsal geçerliliği kalmamıştır.
Bunların hepsi, yaşına ve cinsiyetine göre, kullanılması daha çok ya da daha

az pahalı olan iş aletleridir.

Emekçinin, imalatçı tarafından sömürülmesi, ücretini para olarak almasıyla
o an için sona erer ermez üzerine burjuvazinin öteki bölümleri, ev sahibi,
dükkancı, rehinci vb. çullanırlar.

Orta sınıfın alt tabakaları -küçük esnaf, dükkan sahipleri ve genellikle
emekliliğe çekilmiş ticaret erbabı, zanaatçılar ve köylüler- bütün bunlar,
kısmen küçük sermayeleri modern sanayinin boyutlarına erişmediği ve büyük
kapitalistlerle rekabette yutulduğu için, kısmen de yeni
üretim yöntemleri ustalaşmış oldukları işteki becerilerini
değersiz kıldığı için, giderek proletaryanın katına düşerler. Böylelikle
proletaryanın safları halkın bütün sınıfları tarafından beslenmektedir.

Proletarya çeşitli gelişme aşamalarından geçer. Daha
doğuşuyla birlikte burjuvaziye karşı savaşımı başlar. Savaşım, başlangıçta
kendilerini doğrudan doğruya sömüren tek tek burjuvalara karşı tek tek
emekçiler tarafından, sonra bir fabrikanın emekçileri tarafından, daha sonra
da bir meslek kolundaki, bir bölgedeki çalışanlar tarafından
yürütülür. Saldırılarını burjuva üretim koşullarına karşı
değil, doğrudan doğruya üretim araçlarına yöneltirler; kendi emekleriyle
rekabet eden ithal mallarını tahrip ederler, makineleri parçalarlar,
fabrikaları ateşe verirler, ortadan kalkmış olan Ortaçağ zanaatçısının
statüsünü zora başvurarak geri getirmeye çalışırlar.

Bu aşamada emekçiler, henüz ülkenin her yerine yayılmış, dağınık ve

aralarındaki karşılıklı rekabetle bölünmüş bir yığın oluştururlar. Yer yer daha derli-toplu örgütler meydana getirmek için birleşebilirlerse, bu henüz kendi etkin birliklerinin sonucu değil, kendi politik amaçlarına ulaşmak için tüm proletaryayı harekete getirmek zorunda olan ve daha bir süre de bunu yapabilecek güçte olan sınıfın, burjuvazinin birliğinin sonucudur. Onun için, bu aşamada proleterler, kendi düşmanlarına karşı değil, düşmanlarının düşmanlarına, mutlak monarşi kalıntılarına, toprak sahiplerine, sanayici olmayan burjuvaziye ve küçük burjuvaziye karşı bir savaşım yürütürler. Böylece, tüm tarihsel hareket burjuvazinin ellerinde toplanmıştır; elde edilen her zafer de burjuvazinin zaferidir.

Ama, sanayinin gelişmesiyle, proletarya, yalnızca sayıca artmakla kalmaz; daha büyük yığınlar halinde yoğunlaşır, gücü büyür ve bu gücü daha çok hisseder. Makineler emekler arasındaki bütün ayrımları silerek ücretleri hemen hemen her yerde aynı aşağı düzeye indirdikçe, proletaryanın saflarındaki farklı çıkar ve yaşam koşulları da gitgide daha eşit bir duruma gelir. Burjuvazi arasında durmadan artan rekabet ve bunun sonucu ortaya çıkan ticari bunalımlar, işçilerin ücretlerini sürekli dalgalandırır. Makinelerin durmadan gelişmesi, sürekli daha da hızlı gelişmesi, onların durumunu gitgide daha da güvensizliğe iter; tek tek işçilerle tek tek burjuvalar arasındaki çatışmalar, gitgide daha çok iki sınıf arasındaki çatışmalar niteliğini alır. Bunun üzerine, işçiler burjuvalara karşı dernekler (sendikaları kurmaya başlarlar; ücret oranını yüksek tutabilmek

için birbirlerine kenetlenirler; zaman zaman çıkan isyanlar için önceden hazırlık yapabilmek üzere, sürekliliği olan örgütler kurarlar. Yer yer çatışmalar ayaklanmaya dek varır.

Arasıra işçiler zafer kazanırlar, ama ancak bir süre için. Savaşımlarının gerçek meyvesi, hemen o anda elde edilen sonuçta değil, işçilerin durmadan genişleyen birliğindedir. Modern sanayinin yarattığı ve ayrı ayrı yerlerdeki işçileri birbirleriyle bağlantılı duruma getiren ileri haberleşme araçları bu birliğe hizmet eder. Hepsi de aynı nitelikteki sayısız yöresel savaşımları, ulus ölçüsünde tek bir sınıf savaşımında merkezileştirmek için gerekli olan da bu bağlantıdır işte. Ama her sınıf savaşımı politik bir savaşımdır.

Ve, Ortaçağ kentlilerinin ulaşmaları için kötü karayollarıyla yüzyılları gerektirmiş olan bu birliği modern proleterler, demiryolları sayesinde birkaç yılda gerçekleştirirler.

Proleterlerin bir sınıf olarak ve bunun sonucu bir politik parti olarak bu örgütlenmeleri yine kendi aralarındaki rekabet yüzünden durmadan altüst olur. Ama, her kezinde daha güçlü, daha sağlam ve daha görkemli olarak yeniden doğar. Burjuvazinin kendi arasındaki bölünmelerden yararlanarak işçilerin belirli çıkarlarının yasal olarak tanınmasını zorlar. İngiltere'deki on saatlik işgünü yasası böyle çıkarılmıştır.

Bir tüm olarak ele alındığında, eski toplumun sınıfları arasındaki çatışmalar, proletaryanın gelişmesini birçok yönden hızlandırır. Burjuvazi kendisini bitmek tükenmek bilmez bir savaşın içinde bulur; başlangıçta

aristokrasiyle; daha sonraları kendi içinde, çıkarları sanayinin ilerlemesine ters düşen burjuvazinin kesimleriyle; her zaman da, yabancı ülkelerin burjuvazisiyle. Burjuvazi bütün bu savaşlarda kendisini proletaryaya başvurmak, onun yardımını istemek ve böylelikle onu politika alanına çekmek zorunda görür. Bunun içindir ki, burjuvazi, proletaryaya politik ve genel eğitiminin öğelerini bizzat kendisi sağlar; bir başka deyişle, kendisine karşı savaşımda kullanacağı silahları proletaryanın eline bizzat kendi eliyle verir.

Ayrıca, daha önce gördüğümüz gibi, sanayinin ilerlemesiyle, egemen sınıfların bütün bölümleri proletaryaya doğru itilirler, ya da en azından bunların varlık koşulları tehlikeye girer. Bunlar aynı zamanda proletaryaya yeni aydınlanma ve ilerleme öğeleri sağlar.

Ensonu, sınıf savaşımının belirleyici anının yaklaştığı sıralarda, egemen sınıfın içinde, gerçekte eski toplumun tümünde işleyen çözülme süreci öylesine zorlu, çarpıcı bir niteliğe bürünür ki, egemen sınıfın küçük bir bölümü kendini bu sınıftan koparır ve devrimci sınıfa, geleceği elinde tutan sınıfa katılır. Onun için tıpkı daha önceki bir çağda, soyluların bir bölümünün burjuvazinin safına geçmesi gibi, şimdi de burjuvazinin bir bölümü, özellikle burjuva ideologların kendini tarihin akışını teoriyle bir tüm olarak kavrama düzeyine yükseltmiş bir bölümü, proletaryanın safına geçer.

Bugün burjuvaziyle karşı karşıya gelen bütün sınıflar içinde yalnızca proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır.
Öteki sınıflar modern sanayi karşısında çürür ve en sonunda da ortadan

kaybolurlar; modern sanayinin özel ve asıl ürünü proletaryadır.

Orta sınıfın alt tabakaları, küçük imalatçı, dükkancı, zanaatçı, köylü, bütün bunlar, burjuvaziye karşı, orta sınıfın birer parçası olarak varlıklarını yok olmaktan kurtarmak için savaşım yürütürler. Onun için, bunlar devrimci değil, tutucudurlar. Hatta gericidirler, çünkü tarihin tekerleğini gerisin geriye döndürmeye çalışırlar. Devrimciliği göze alırlarsa, bu ancak kendilerinin proletaryaya katılmak üzere olmaları yüzündendir; onlar böylece, o andaki değil, gelecekteki çıkarlarını savunurlar, kendilerini proletaryanın bakış açısına yerleştirmek için kendi bakış açılarını terkederler.

Toplumun tortusundan başka bir şey olmayan ayaktakımı (lumpen proletarya), eski toplumun en alt tabakalarının içlerinden çıkarıp attığı o kendi kendine çürüyen yığın, yer yer bir proletarya devrimiyle harekete sürüklenebilir; ne var ki, yaşama koşulları onu gerici entrikaların bir aleti olmaya çok daha fazla hazırlar. Proletaryanın koşulları içinde, eski toplumun koşulları zaten büyük ölçüde fiilen batıp gitmiştir. Proleterin mülkiyeti yoktur; karısı ve çocuklarıyla ilişkisinin burjuva aile ilişkileriyle ortak bir yanı kalmamıştır; İngiltere'de Fransa'dakinin, Amerika'da Almanya'dakinin aynı olan modern sanayi çalışması ve modern sermaye uyrukluğu, onda ulusal karakterin bütün izlerini silmiştir. Proleterin gözünde, hukuk, ahlak, din, gerisinde kaynaşan bir o kadar burjuva çıkarı gizlenmiş burjuva önyargılarıdır.

Bugüne dek toplumda üste çıkan bütün sınıflar, ele geçirdiği üstün

durumlarını, toplumu büyük ölçüde kendi mülk edinme koşullarına bağımlı
duruma getirerek sağlamlaştırmaya çalışmışlardır. Proleterler ise, daha
önceki kendi mülk edinme biçimlerini ortadan kaldırmadan,
dolayısıyla daha önceki bütün mülk edinme biçimlerini de
ortadan kaldırmadan, toplumun üretici güçlerine egemen
olamazlar. Onların güven altına alacak ve sağlamlaştıracak
hiçbir şeyleri yoktur; onlara düşen, bireysel mülkiyetin önceki bütün
güvenlik ve güvencelerini ortadan kaldırmaktır.

Daha önceki bütün tarihsel hareketler, azınlık hareketleri ya da
azınlıkların çıkarları uğruna hareketlerdi. Proleter hareket, büyük
çoğunluğun, büyük çoğunluk yararına, bilinçlice, bağımsız hareketidir.
Şimdiki toplumumuzun en alt tabakası olan proletarya, resmi toplumu
oluşturan bütün tabakalar üstyapısını havaya uçurmadan belini
doğrultamaz.

Özde değilse bile, biçim olarak, proletaryanın burjuvaziye karşı
savaşımı, başlangıçta ulus ölçüsünde bir savaşımdır. Her ülkenin
proletaryası, elbette her şeyden önce, kendi burjuvazisiyle hesaplaşmak
zorundadır.

Proletaryanın gelişmesinin en genel aşamalarını anlatırken, şimdiki
toplumun içinde az çok üstü örtülü biçimde sürüp giden iç savaşı, savaşın
açıkça devrime döküldüğü ve burjuvazinin zora başvurularak devrilmesinin
proletaryanın egemenliğinin temelini attığı noktaya dek izledik.

Bugüne dek her toplum biçimi, daha önce de gördüğümüz gibi, ezen ve
ezilen sınıfların karşıtlığına dayanmıştır. Ama bir sınıfı ezebilmek

için, ona hiç değilse kölece varlığını sürdürebilmesine elverecek belirli
koşullar sağlanmalıdır. Serflik döneminde serf kendisini komün üyeliğine
yükseltmiştir; nasıl ki feodal mutlakiyetin boyunduruğu altında küçük burjuva
da gelişerek bir burjuva olmayı becerebilmişse. Modern emekçi ise, tersine,
sanayinin gelişmesiyle, yükseleceği yerde, kendi sınıfının varlık
koşullarının gitgide daha altına batmaktadır. Emekçi yoksullaşmakta ve
yoksulluk nüfustan ve servetten daha hızlı gelişmektedir. Ve işte,
burjuvazinin toplumda artık egemen sınıflığa layık olmadığı ve kendi varlık
koşullarını en üstün yasa olarak topluma kabul ettirme yeteneğine sahip
olmadığı bundan açıkça anlaşılmaktadır. Burjuvazi hükmetmeye layık değildir,
çünkü kölesine, köleliği içinde bir yaşantı sağlayamamaktadır; çünkü, kölesi
tarafından kendisi besleneceğine, onu kendisinin beslemesi gerektiği bir
duruma düşmüştür ve buna engel olamamaktadır.

Toplum, artık bu burjuvazinin egemenliği altında yaşayamaz, bir başka
deyişle, burjuvazinin varlığı artık toplumla bağdaşmamaktadır.
Burjuva sınıfının varlığı ve egemenliği için temel koşul, zenginliğin özel
kişiler elinde birikmesi, sermayenin meydana gelmesi ve artmasıdır;
sermayenin varlık koşulu da ücretli çalışmadır. Ücretli çalışma, doğrudan
doğruya emekçiler arasındaki rekabete dayanır. Burjuvazinin
zorunlu olarak harekete getirdiği sanayinin ilerlemesi,
emekçilerin rekabetten kaynaklanan yalıtılmışlıklarının yerine, örgütlenmeden
kaynaklanan devrimci birleşmelerini geçirir. Onun içindir ki, modern

sanayinin gelişmesi, üzerinde burjuvazinin üretim yaptığı ve ürünleri mülk edindiği temelin kendisini onun ayağının altından çeker alır.

Bu yüzdendir ki, burjuvazinin ürettiği, her şeyden önce, kendi mezar kazıcılarıdır. Onun devrilmesi ve proletaryanın zafer kazanması da aynı derecede kaçınılmazdır.

-2-

PROLETERLER VE KOMÜNİSTLER

Komünistler, bir tüm olarak proleterlerle nasıl bir ilişki içindedirler?

Komünistler, öteki işçi sınıfı partilerine karşı duran ayrı bir parti oluşturmazlar.

Onlar, bir tüm olarak proletaryanın çıkarları dışında ve ayrı çıkarlara sahip değildirler.

Onlar, proletarya hareketini biçimlendirecek ve bir kalıba sokacak kendilerine özgü hiçbir sekter ilke ileri sürmezler.

Komünistler öteki işçi sınıfı partilerinden ancak şöyle ayrılırlar: 1) Ayrı ayrı ülkelerin proleterlerinin ulus ölçüsündeki savaşımlarında, her türlü milliyetten bağımsız olarak, tüm proletaryanın ortak çıkarlarını gösterir ve öne çıkarırlar. 2) İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımının geçmek zorunda olduğu çeşitli gelişme aşamalarında her zaman ve her yerde, bir tüm olarak hareketin çıkarlarını temsil ederler.

Onun için, komünistler, hem pratikte her ülkenin işçi sınıfı partilerinin en ileri ve en kararlı bölümü, bütün ötekileri ileriye

iten bölümüdürler; hem de büyük proletarya yığını üstünde, proletarya hareketinin yürüyüş çizgisini, koşullarını, ve en sonunda ulaşacağı genel sonuçları, teorik olarak açıkça anlamada üstünlüğe sahiptirler.

Komünistlerin hemen ulaşmak istedikleri hedef, bütün öteki proletarya partilerininkinin aynıdır: Proletaryanın bir sınıf olarak örgütlenmesi, burjuva egemenliğinin devrilmesi, politik iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi.

Komünistlerin vardıkları teorik sonuçlar, hiçbir biçimde, şu ya da bu sözde evrensel reformcu tarafından icat edilmiş ya da keşfedilmiş düşünlere ya da ilkelere dayandırılmamıştır.

Bu teorik sonuçlar, yalnızca, gözlerimizin önünde sürüp giden tarihsel bir hareketin, mevcut bir sınıf savaşımının ortaya çıkardığı gerçek ilişkilerin genel terimlerle anlatımıdır. Kurulu mülkiyet ilişkilerinin ortadan kaldırılması, komünizmin hiç de ayırdedici bir özelliği değildir.

Geçmişteki bütün mülkiyet ilişkileri, tarihsel koşulların değişmesiyle durmadan tarihsel bir değişikliğe uğramışlardır.

Örneğin, Fransız Devrimi, yerine burjuva mülkiyetini geçirmek için feodal mülkiyeti ortadan kaldırmıştır.

Komünizmin ayırdedici özelliği, genel olarak mülkiyetin ortadan kaldırılması değil, burjuva mülkiyetinin ortadan kaldırılmasıdır. Ama modern

burjuva özel mülkiyeti, sınıf karşıtlıklarına, çoğunluğun azınlıkça sömürülmesine
dayanan, ürünleri üretme ve mülk edinme sisteminin en son ve eksiksiz
ifadesidir.

Bu anlamda, komünistlerin teorisi tek bir tümcede özetlenebilir: Özel
mülkiyetin ortadan kaldırılması.

Biz komünistler, her türlü kişisel özgürlüğün, faaliyetin ve bağımsızlığın
temeli olduğu ileri sürülen mülkiyeti; bir insanın kendi emeğinin meyvesi
olarak kişisel mülk edinme hakkını ortadan kaldırmak istemekle kınanmışızdır.

Zor kazanılmış, kendi alın teriyle edinilmiş, bizzat hak
edilmiş mülkiyet! Küçük zanaatçının ve küçük köylünün
mülkiyetinden, burjuva biçiminden önceki bir mülkiyet
biçiminden mi söz ediyorsunuz? Onu ortadan kaldırmaya gerek yoktur;
sanayinin gelişmesi onu zaten büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır ve günden
güne de ortadan kaldırmaktadır.

Yoksa modern burjuva özel mülkiyetinden mi söz ediyorsunuz?

Ama, ücretli emek, emekçi için herhangi bir mülkiyet
yaratır mı? Zerrece yaratmaz. Ücretli emek, sermaye yaratır; yani ücretli
emeği sömüren ve yeni sömürü için yeni bir ücretli emek arzı doğuran
koşullar dışında çoğalamayacak türden bir mülkiyet yaratır. Şimdiki biçimiyle
mülkiyet, sermaye ile ücretli emek arasındaki karşıtlığa dayanmaktadır. Bu

karşıtlığın iki yanını inceleyelim.

Kapitalist olmak, üretimde, salt kişisel değil, ayrıca toplumsal bir statüye de sahip olmak demektir. Sermaye ortaklaşa bir üründür ve ancak birçok üyenin birleşik emeğiyle, hayır, son çözümlemede, ancak toplumun bütün üyelerinin birleşik eylemiyle harekete geçirilebilir.

Bunun için, sermaye, kişisel değil, toplumsal bir güçtür.

Bundan dolayıdır ki, sermaye ortak mülkiyete, toplumun bütün üyelerinin mülkiyetine dönüştürülmekle, kişisel mülkiyet toplumsal mülkiyete dönüşmüş olmaz. Değişen yalnızca mülkiyetin toplumsal karakteridir. Mülkiyet sınıf karakterini yitirir.

Şimdi de ücretli emeği ele alalım.

Ücretli emeğin ortalama fiyatı, asgari ücrettir, yani emekçiyi bir emekçi olarak ancak ayakta tutabilmek için zorunlu olan geçim araçlarının tutarıdır. Onun içindir ki, ücretli emekçinin kendi emeğiyle edindiği şeyler, ancak kıtkanaat varlığını sürdürebilmesine ve yeniden üremesine yetecek kadardır: Biz kesinlikle, emek ürünleri üzerindeki bu kişisel mülk edinmeyi, ancak insan yaşamının ve neslinin sürmesini sağlayan ve başkalarının emeğine egemen olacak hiçbir artık bırakmayan bu mülk edinmeyi ortadan kaldırmak niyetinde değiliz.
Ortadan kaldırmak istediğimiz tek şey, emekçinin yalnızca sermayeyi artırmak için yaşamasına olanak tanıyan ve ancak egemen sınıf çıkarının

gerektirdiği bir dereceye kadar yaşamasına izin veren bu mülk edinmenin sefil karakteridir.

Burjuva toplumda canlı emek, yalnızca birikmiş emeği artırmanın bir aracıdır. Komünist toplumda ise, birikmiş emek, emekçinin varlığını daha kapsamlı kılma, zenginleştirme, ilerletme aracından başka bir şey değildir. Onun için burjuva toplumda, geçmiş şimdi yaşanılan zamana egemendir; komünist toplumda ise, şimdi yaşanılan zaman geçmişe egemendir. Burjuva toplumda, sermaye bağımsız ve bireyseldir, yaşayan kişi ise bağımlı ve bireylikten yoksundur.

Ve işte, bu durumun ortadan kaldırılmasına, burjuvazi, bireyliğin ve özgürlüğün ortadan kaldırılması diyor! Doğru da söylüyor. Hiç kuşku yok ki, hedef, burjuva biseyliğinin, burjuva bağımsızlığının ve burjuva özgürlüğünün ortadan kaldırılmasıdır.

Şimdiki burjuva üretim koşulları altında özgürlükten kastedilen, özgür ticaret, özgür alım-satımdır.

Ama, alım-satım ortadan kalkarsa, özgür alım-satım da ortadan kalkar. Özgür alım-satım üzerine bu sözler ve burjuvazimizin genellikle özgürlük konusundaki bütün öteki cesur sözcükleri, ancak Ortaçağ'ın kısıtlı alım-satımı ve eli-kolu bağlı tüccarları karşısında belki bir anlam taşıyabilir, ama alım-satımın, burjuva üretim koşullarının ve burjuvazinin kendisinin komünistçe ortadan kaldırılması karşısında hiçbir anlam taşımaz.

Bizim, özel mülkiyeti ortadan kaldırma niyetimizden dehşete düşüyorsunuz. Ama sizin bugünkü toplumunuzda özel mülkiyet, nüfusun onda-dokuzu için zaten ortadan kaldırılmıştır; bir avuç kişi için varoluşu da düpedüz o onda-dokuzun elinde olmayışı yüzündendir. Demek ki, siz bizi, varlığı toplumun büyük çoğunluğunda hiç mülkiyet bulunmaması zorunlu koşuluna bağlı olan bir mülkiyet biçimini ortadan kaldırmaya niyetlenmekle suçluyorsunuz.

Tek sözcükle, siz bizi, sizin mülkiyetinizi ortadan kaldırmaya niyetlenmekle suçluyorsunuz. Kesinlikle öyle; niyetimiz tam da budur.

Emeğin sermayeye, paraya ya da ranta, tekelleştirilebilen bir toplumsal güce artık çevrilemeyeceği andan itibaren, yani bireysel mülkiyetin artık burjuva mülkiyetine, sermayeye döndürülemeyeceği andan itibaren, o andan itibaren, bireylik ortadan kalkar, diyorsunuz.

Onun için, itiraf etmelisiniz ki, siz birey dediğiniz zaman, burjuvadan ve orta sınıf mülkiyet sahibinden başkasını kastetmiyorsunuz. Bu kişi gerçekten süpürülüp atılmalı ve olanaksız kılınmalıdır.

Komünizm hiç kimseyi toplumun ürünlerini mülk edinme gücünden yoksun bırakmaz; tüm yaptığı, onu böyle bir mülk edinme aracılığıyla başkalarının emeğini boyunduruk altına alma gücünden yoksun bırakmaktır.

İtiraz olarak, özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla her işin duracağı ve bizi genel bir tembelliğin saracağı öne

sürülmüştür.

Buna göre, burjuva toplumu, aylaklık yüzünden çoktan yıkılmış olmalıydı; çünkü bu toplumun çalışan üyeleri hiçbir şey edinemezler, bir şeyler edinenler ise çalışmayanlardır. Bu itiraz bütünüyle, sermaye olmayınca ücretli emeğin de olamayacağı açık gerçeğinin gereksiz bir yinelenmesinden başka bir şey değildir.

Maddi ürünlerin komünistçe üretimine ve mülk edinilme biçimine karşı ileri sürülen bütün itirazlar, yine aynı yoldan, düşünsel ürünlerin komünistçe üretimine ve mülk edinilme biçimine karşı da yöneltilmiştir. Burjuva için, sınıf mülkiyetinin yok olması, nasıl üretimin kendisinin yok olması demekse, aynı biçimde, sınıf kültürünün yok olması da, onun gözünde tüm kültürün yok olması demektir.

Kaybı onu yaslara boğan o kültür, muazzam çoğunluk için, bir makine gibi hareket edecek biçimde eğitilmesinden başka bir şey değildir.

Ama, bizim, burjuva mülkiyetini ortadan kaldırma niyetimizi, kendi burjuva özgürlük, kültür, hukuk vb. anlayışınızın ölçütüne vurduğunuz sürece, bizimle dalaşmayın. Sizin bütün düşünleriniz burjuva üretim ve burjuva mülkiyet koşullarınızın sonucundan başka bir şey değildir, tıpkı hukukunuzun da, sınıfınızın herkes için bir yasa durumuna getirilmiş iradesinden, temel niteliği ve yönü sınıfınızın ekonomik varlık koşullarınca belirlenmiş bir

iradesinden başka bir şey olmadığı gibi.

Sizi, bugünkü üretim biçiminizden ve mülkiyet biçiminizden doğan toplumsal biçimleri -üretimin ilerleyişi içinde ortaya çıkan ve kaybolan tarihsel ilişkileri- doğanın ve aklın sonsuz yasalarına dönüştürmeye yönelten bencilce bir yanılgıdır ki, siz bu yanılgıyı sizden önceki bütün egemen sınıflarla paylaşıyorsunuz. Antik mülkiyette apaçık gördüğünüz şeyi, feodal mülkiyette kabul ettiğiniz şeyi, kendi burjuva mülkiyet biçiminiz için bir türlü kabul edemiyorsunuz.

Ailenin ortadan kaldırılması! Komünistlerin bu utanç verici amacı karşısında en köklü dönüşümlerden yana olanlar bile öfkeye kapılıyorlar.

Bugünkü aile, burjuva aile hangi temele dayanmaktadır? Sermayeye, özel kazanca. Bu aile, tam gelişmiş biçimiyle, yalnızca burjuvazi arasında vardır. Ama, bunun öte yüzünü proleterler arasında ailenin fiilen yokluğu ve yaygın fuhuş oluşturur.

Öte yüzü yok olunca, tabii burjuva aile de yok olacaktır, ve sermayenin yok olmasıyla her ikisi birden yok olacaktır.

Bizi çocukların ana-babaları tarafından sömürülmesini ortadan kaldırmak istemekle mi suçluyorsunuz? Bu suçu kabul ediyoruz.

Ama, aile eğitiminin yerine toplumsal eğitimi geçirmekle ilişkilerin en kutsalını yıktığımızı söyleyeceksiniz.

Ya sizin eğitiminiz! O da toplumsal değil mi, o da içinde eğitim yaptırdığınız toplumsal koşullarla, toplumun doğrudan ya da dolaylı

müdahalesiyle, okullar vb. aracılığıyla belirlenmiyor mu? Eğitime toplumun
müdahalesini komünistler icat etmedi; onların yapmaya çalıştığı, yalnızca
bu müdahalenin niteliğini değiştirmek ve eğitimi egemen sınıfın etkisinden
kurtarmaktır.

Aile ve eğitim üzerine, çocuk ve ana-baba arasındaki
kutsal ilişki üzerine burjuva safsataları, modern sanayinin etkisiyle,
proleterler arasındaki bütün aile bağları parçalandıkça, ve onların çocukları
basit ticaret nesneleri ve basit iş aletleri durumuna geldikçe, daha çok
tiksindirici olmaktadır.

Ama, siz komünistler kadında ortaklaşalığı getireceksiniz diye, tüm
burjuvazi bir ağızdan yaygara koparıyor.

Burjuva, karısını salt bir üretim aracı olarak görür.
Üretim araçlarının ortaklaşa kullanılacağını duymuştur ya,
doğal olarak bundan, aynı biçimde, kadınların da ortaklaşalığa
tabi tutulacağından başka bir sonuca varamaz.

Sözkonusu olan şeyin, kadınların basit birer üretim aracı olmaları
durumuna son vermek olduğu aklından bile geçmez.

Zaten, kendilerinin komünistler tarafından açıkça ve
resmen yerleştirileceğini ileri sürdükleri kadında ortaklaşalığın
burjuvalarımızda uyandırdığı o yüksek ahlaki öfkeden daha gülünç bir şey
olamaz. Komünistlerin kadında ortaklaşalığı getirmelerine gerek yoktur; bu,
ezelden beri zaten var.

Proleterlerinin karılarını, kızlarını el altında bulundurmakla yetinmeyen

burjuvalarımız, resmi fuhuş kurumunun sözünü etmezsek, birbirlerinin
karılarını ayartmaktan derin bir zevk duyarlar.

Burjuva evliliği, gerçekte evli kadınlarda bir ortaklaşalık sistemidir; ve
dolayısıyla, komünistler olsa olsa, kadında ortaklaşalığın ikiyüzlülükle
gizlenmiş olanının yerine, açıkça yasallaştırılmış olanını getirmek istemekle
suçlanabilirler. Kaldı ki, bugünkü üretim sisteminin ortadan
kaldırılmasıyla bu sistemden doğan kadında ortaklaşalığın, yani resmi ve
gayri resmi fuhşun da ortadan kalkacağı apaçıktır.

Komünistler ayrıca, vatanı ve milliyeti de ortadan kaldırmak istemekle
suçlanıyorlar.

İşçilerin vatanı yoktur. Kendilerinde olmayan şeyi onlardan alamayız.
Proletarya, her şeyden önce, politik iktidarı ele geçirmek, ulusun önder
sınıfı durumuna yükselmek, kendisi ulus olmak zorunda olduğuna göre, o bu
ölçüde zaten ulusaldır, ama sözcüğün burjuva anlamında değil.

Ulusal ayrılıklar ve halklar arasındaki düşmanlıklar,
burjuvazinin gelişmesinden, ticaret özgürlüğünden, dünya pazarından, üretim
biçimindeki ve ona karşılık düşen yaşam koşullarındaki tek biçimlilikten
ötürü, günden güne daha çok kaybolmaktadır.

Proletaryanın egemenliği, bunların daha da büyük bir
hızla yok olmasını sağlayacaktır. Hiç değilse bellibaşlı uygar ülkelerin
eylem birliği proletaryanın kurtuluşu için ilk koşullardan biridir.

İnsanın insan tarafından sömürülmesine son verildiği ölçüde, bir ulusun bir başka ulus tarafından sömürülmesine de son verilmiş olacaktır. Ulus içindeki sınıfların birbiriyle karşıtlığı ortadan kalktığı ölçüde, bir ulusun bir başkasına düşmanlığı da ortadan kalkacaktır.

Komünizme karşı dinsel, felsefi ve genellikle ideolojik bir görüş açısından yöneltilen suçlamalar ciddi bir sınavdan geçirilmeye değmez.

İnsanın düşüncelerinin, görüşlerinin ve kavramlarının, tek sözcükle, insanın bilincinin, onun maddi varlık koşullarındaki, toplumsal ilişkilerindeki ve toplumsal yaşamındaki her değişmeyle birlikte değişikliğe uğradığını kavramak derin bir sezgi gerektirir mi?

Düşünler tarihi, düşünsel üretimin, maddi üretimin değişmesiyle birlikte nitelik değiştirmesinden başka neyi tanıtlar ki? Her çağın egemen düşünleri, her zaman o çağın egemen sınıflarının düşünleri olmuştur.

İnsanlar toplumu devrimcileştiren düşünlerden söz ederlerken, eski toplumun içinde yeni toplum öğelerinin yaratılmış olduğu ve eski düşünlerdeki çözülmenin eski varlık koşullarının çözülmesine ayak uydurduğu olgusundan başka bir şey söylemiş olmazlar.

Antik dünya can çekişirken, hıristiyanlık antik dinleri bastırmıştı. 18. Yüzyılda hıristiyan düşünler akılcı düşünlere yenilirken, feodal toplum, o zamanki devrimci burjuvaziye karşı ölümünden önceki son savaşımını veriyordu. Din özgürlüğü ve vicdan özgürlüğü düşünleri, yalnızca serbest rekabetin bilgi alanındaki egemenliğini anlatır.

Denecektir ki, dinsel, ahlaki, felsefi ve hukuksal düşünler tarihsel gelişmenin akışı boyunca kuşkusuz değişmişlerdir. Ama din, ahlak, felsefe, politika bilimi ve hukuk bu değişmede değişmez olarak kalmışlardır.

Üstelik, özgürlük, adalet vb. gibi toplumun bütün durumlarında geçerli olan sonsuz gerçekler vardır. Ama komünizm, sonsuz gerçekleri ortadan kaldırmaktadır, yeni bir temel üstünde onları yeniden kurmak yerine, her türlü dini, her türlü ahlakı ortadan kaldırmaktadır; ve böylelikle, tüm geçmiş tarihsel deneyimle çelişmeye düşmektedir.

Bu suçlama, ne anlama gelmektedir? Tüm geçmiş toplum tarihi, sınıf karşıtlıklarının, ayrı ayrı çağlarda başka başka biçimler almış karşıtlıkların gelişiminden başka bir şey değildir.

Ama bu karşıtlıkların aldıkları biçim nasıl olursa olsun, toplumun bir bölümünün bir başka bölümü tarafından sömürülmesi, bütün geçmiş çağların ortak bir olgusudur. Onun için, bütün geçmiş çağların toplumsal bilincinin, bütün çeşitliliğine ve farklılığına karşın, sınıf karşıtlıkları tümüyle yok olmadıkça tamamıyla ortadan kalkmaları olanaksız olan belirli ortak biçimlere ya da genel düşünlere bürünmesinin şaşılacak bir yanı yoktur.

Komünist devrim, geleneksel mülkiyet ilişkileriyle en kökten bir bağ koparıştır; onun içindir ki, gelişmesinin geleneksel düşünlerle en kökten bir bağ koparışı içermesine şaşmamak gerekir.

Ama, komünizme yöneltilen burjuva itirazlarını artık bırakalım.

Yukarıda gördük ki, işçi sınıfının devrimdeki ilk adımı, proletaryayı

egemen sınıf durumuna yükseltmek ve demokrasi savaşımını kazanmaktır.

Proletarya, politik üstünlüğünü, tüm sermayeyi burjuvaziden dilim dilim koparıp almak, bütün üretim araçlarını devletin, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde toplamak ve olabildiğince hızla üretici güçlerin miktarını artırmak için kullanacaktır.

Hiç kuşkusuz, başlangıçta, mülkiyet haklarına ve burjuva üretim koşullarına karşı despotça saldırılara girişmeden; dolayısıyla, ekonomik bakımdan yetersiz ve savunulamaz gibi görünen, ama hareketin ilerleyişi içinde kendilerini üstün duruma geçiren, eski toplum düzenine daha fazla saldırıları zorunlu kılan ve üretim biçimini tamamıyla devrimcileştirmenin bir aracı olarak kaçınılmaz olan önlemler alınmadan, bu amaç sağlanamaz.

Bu önlemler kuşkusuz ayrı ayrı ülkelerde başka başka olacaktır.

Bununla birlikte, en ileri ülkeler için aşağıdakiler genel olarak oldukça uygundur.

1. Toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılması ve bütün toprak rantlarının kamu yararına kullanılması.

2. Ağır bir müterakki ya da kademen gelir vergisi.

3. Her türlü miras hakkının kaldırılması.

4. Bütün göç edenlerin ve isyancıların (yeni düzenden kaçanların ve ona

karşı gelenlerin) mülklerine el konulması.

5. Devlet sermayesiyle işletilen ve mutlak bir tekel uygulayan ulusal bir banka aracılığıyla kredilerin devletin elinde merkezileştirilmesi.

6. Haberleşme ve ulaşım araçlarının devletin elinde merkezileştirilmesi.

7. Devletin sahip olduğu fabrikaların ve üretim araçlarının çoğaltılması; işlenmemiş toprakların tarıma açılması ve toprağın ülke kapsamında ortak bir plan gereğince iyileştirilmesi.

8. Herkes için eşit çalışma yükümlülüğü. Özellikle tarımda sanayi ordularının kurulması.

9. Tarımın imalat sanayileriyle bağlantılı duruma getirilmesi; tüm ülke nüfusunun daha dengeli bir dağılımıyla kent-köy ayrımının yavaş yavaş ortadan kaldırılması.

10. Bütün çocuklar için kamu okullarında parasız eğitim. Şimdiki biçimiyle çocukların fabrikalarda çalışmalarına son verilmesi. Eğitimin sanayi üretimiyle bağlantılı duruma getirilmesi, vb., vb..

Gelişmenin akışı içinde sınıf ayrımları ortadan kalkınca ve üretim ulusun tümünü içine alan geniş bir kuruluşun elinde toplanınca, kamu gücü politik niteliğini yitirecektir. Adı üstünde, politik iktidar bir sınıfın bir başka sınıfı ezmek için örgütlenmiş gücünden başka bir şey değildir.

Proletarya, burjuvaziye karşı savaşımında, koşulların zorlamasıyla,

kendisini bir sınıf olarak örgütler de bir devrim yoluyla kendisi egemen
sınıf durumuna gelir ve egemen sınıf olarak eski üretim koşullarını zorla
süpürüp atarsa, o zaman bu koşullarla birlikte sınıf karşıtlıklarının ve genellikle sınıfların varlık koşullarını da süpürüp atmış olacak, ve böylelikle, bir sınıf olarak kendi üstünlüğünü de ortadan kaldırmış olacaktır.

Sınıfların ve sınıf karşıtlıklarıyla eski burjuva toplumunun yerini, her bireyin özgür gelişimi herkesin özgür gelişiminin koşulu olduğu bir birlik
alacaktır.

-3-

SOSYALİST VE KOMÜNİST YAZIN

1. GERİCİ SOSYALİZM

a. Feodal Sosyalizm

Tarihsel durumlarından ötürü, Fransa ve İngiltere'nin aristokrasileri, modern burjuva toplumuna karşı risaleler kaleme almayı kendilerine iş edinmişlerdi. Temmuz 1830 Fransız devriminde ve İngiltere'de reform hareketinde, bu aristokrasiler menfur türedilere yine yenildiler. O zamandan buyana, kendileri için ciddi bir politik savaşım tamamıyla sözkonusu olmaktan çıktı. Geriye yalnızca yazın alanında bir savaşım olanağı kaldı.
Ama yazın alanında bile, restorasyon döneminin eski çığlıklarını atmak
artık olanaksız duruma geldi.

Aristokrasi, sempati uyandırabilmek için, görünüşte kendi çıkarlarından vazgeçmek ve burjuvaziye karşı yaptığı suçlamayı yalnızca sömürülen işçi sınıfının yararına

olarak formülleştirmek zorunda kalmıştı. Böylece, aristokrasi, yeni efendisinden, ona hicivler düzerek, kulağına da yaklaşan felakete dair kehanetler fısıldayarak öcünü aldı.

İşte feodal sosyalizm böyle doğdu: yarı yakınma, yarı hiciv; yarı geçmişin yankısı, yarı geleceğin tehdidi; zaman zaman burjuvaziyi canevinden vuran, acımasız, alaylı ve keskin eleştirisiyle; ama modern tarihin akışını hiç kavrayamaması yüzünden, etkisi bakımından hep gülünç düşerek.

Aristokrasi, halkı kendi arkasına toplayabilmek için, proleter dilenci-çanağını önde bir bayrak gibi salladı. Ama halk, ne zaman peşlerine takılmışsa, onların kıçlarında eski feodal hanedan dövmelerini gördü ve onları gürültülü ve aşağılayıcı kahkahalarla terketti.

Fransız Legitimistleri'nin ve Genç İngiltere'cilerin bir bölümünün görünümü işte böyleydi.

Feodaller kendi sömürü biçimlerinin burjuvazininkine benzemediğini anlatırlarken, kendilerinin pek başka ve artık eskimiş durum ve koşullarda sömürdüklerini unutuyorlar. Kendi egemenlikleri sırasında modern proletaryanın hiçbir zaman var olmadığını gösterirken, modern burjuvazinin de kendi toplum biçimlerinin zorunlu bir sonucu olduğunu unutuyorlar.

Zaten eleştirilerinin gerici niteliğini o kadar az saklıyorlar ki, burjuvaziye karşı yönelttikleri başlıca suçlama, toplumun eski düzenini yıkması kaçınılmaz olan bir sınıfın burjuva rejim altında gelişmekte olduğu suçlamasıdır.

Burjuvaziye yüklenmeleri, daha çok, bir proletarya yarattığı için değil,
bir devrimci proletarya yaratmış olması yüzündendir.

Bunun için onlar politik uygulamada işçi sınıfına karşı alınan bütün baskı
önlemlerine katılıyorlar; günlük yaşamda da, yüksekten atmalarına karşın,
sanayi ağacından düşen altın elmaları toplamak, doğruluğu, sevgiyi ve onuru,
yün, pancar şekeri ve patates ispirtosu ticaretiyle trampa etmek için diz
çöküyorlar. (Bu, özellikle, malikanelerinin geniş bölümlerini kahyalar
aracılığıyla kendi hesaplarına ektirip biçtiren, üstelik pancar şekeri ve
inbikten geçmiş patates ispirtosu imalatçılığı yapan Almanya'nın toprak
aristokrasisi ve efendileri için doğrudur. Daha zengin
olan Britanya aristokrasisi, şimdilik bu düzeye inmemiş olmakla birlikte,
onlar da, azalan rantların yarattığı açığı kapatabilmek için
ünvanlarını bir hayli karanlık anonim şirketlerin kurucularına ödünç
vermek zorunda kalıyorlar. (Engels'in 1888 tarihli İngilizce baskıya
notu.))

Papaz nasıl her zaman toprak sahibiyle el ele olmuşsa, Kilise Sosyalizmi
de Feodal Sosyalizmle hep el ele olmuştur.

Hıristiyan zahitliğine sosyalist bir renk vermekten daha kolay bir şey
yoktur. Hıristiyanlık da özel mülkiyete karşı, evliliğe karşı, devlete karşı
sesini yükseltmemiş midir? Bunların yerine sadakayı ve yoksulluğu, bekareti
ve bedensel istekleri bastırmayı, manastır yaşamını ve Ana Kilise'yi savunan
vaazlar vermemiş midir? Hıristiyan Sosyalizmi, aristokratların yanan
yüreklerine papazın serptiği kutsal sudan başka bir şey değildir.

b. Küçük Burjuva Sosyalizmi

Burjuvazinin yıktığı tek sınıf, varlık koşulları modern burjuva toplumu ortamında gücünü yitiren ve yok olan tek sınıf feodal aristokrasi değildi. Ortaçağ kentlileri ve küçük mülk sahibi köylüler, modern burjuvazinin habercileriydiler. Bu iki sınıf, sanayi ve ticaretin ancak pek az gelişmiş olduğu ülkelerde, yükselen burjuvazinin yanısıra hala bitkisel bir yaşayışı sürdürmektedirler.

Modern uygarlığın tam olarak geliştiği ülkelerde, proletarya ile burjuvazi arasında yalpalayan ve kendini burjuva toplumun ek bir parçası olarak durmadan yenileyen yeni bir küçük burjuva sınıfı oluşmuştur. Bununla birlikte, bu sınıfın tek tek üyeleri, rekabet yoluyla sürekli olarak proletaryanın içine itilmekte ve modern sanayi geliştikçe, modern toplumun bağımsız bir bölümü olmaktan büsbütün çıkacakları, imalatta, tarımda ve ticarette yerlerini denetçilere, kahyalara ve tezgahtarlara bırakacakları anın yaklaştığını da görmektedirler.

Nüfusun yarısından çok daha fazlasını köylülerin oluşturduğu Fransa gibi ülkelerde, burjuvaziye karşı proletaryadan yana çıkan yazarların, burjuva rejimini eleştirirken, köylünün ve küçük burjuvanın ölçütlerini kullanmaları ve işçi sınıfını bu ara sınıfların görüş açısından savunmaları doğaldı. Küçük Burjuva Sosyalizmi böyle doğdu. Sismondi, yalnız Fransa'da değil, İngiltere'de de bu okulun başıydı.

Bu sosyalizm okulu, modern üretim koşullarındaki çelişmeleri büyük bir görüş keskinliğiyle ortaya koydu. İktisatçıların ikiyüzlü savunularının iç yüzünü açığa çıkardı. Makinelerin ve işbölümünün felaketli etkilerini, sermayeyle toprağın birkaç elde toplanmasını, aşırı üretimi ve buhranları tartışma götürmez bir biçimde kanıtladı; küçük burjuvanın ve köylünün kaçınılmaz çöküşünü, proletaryanın yoksulluğunu, üretimdeki anarşiyi, servet dağılımındaki korkunç eşitsizlikleri, uluslar arasındaki sınai yoketme savaşını, eski ahlak bağlarını, eski aile ilişkilerinin ve eski milliyetlerin çözülüşünü gözler önüne serdi.

Bununla birlikte, sosyalizmin bu biçimi, asıl yöneldiği hedefler bakımından, ya eski üretim ve mübadele araçlarını, onlarla birlikte de eski mülkiyet ilişkilerini ve eski toplumu geri getirmeye özenmiş, ya da modern üretim ve mübadele araçlarını, bu araçlar tarafından havaya uçurulan ve havaya uçurulması kaçınılmaz olan eski mülkiyet ilişkilerinin çerçevesi içine sıkıştırmak istemiştir. Bu sosyalizm, her iki durumda da, hem gerici, hem ütopyacıdır.

Onun son sözleri şudur: imalatta loncalar, tarımda ataerkil ilişkiler.

Ensonu, inatçı tarihsel gerçekler, kendi kendini kandırmanın bütün uyuşturucu etkilerini dağıtınca, bu sosyalizm biçimi de azaplı bir kıvranışla son buldu.

c. Alman Sosyalizmi ya da Gerçek Sosyalizm

Fransa'nın iktidardaki bir burjuvazinin baskısı altında doğan ve bu

iktidara karşı girişilmiş savaşımın bir yansıması olan sosyalist ve komünist
yazını, Almanya'ya, bu ülkedeki burjuvazi henüz feodal mutlakiyete karşı
savaşımına yeni başladığı bir sırada getirildi.

Alman filozofları, filozof bozuntuları ve modaya uyan
yazar takımı bu yazına hevesle sarıldılar, ancak bu yapıtlar Almanya'ya göç
ederken Fransa'nın toplumsal koşullarının da onlarla birlikte göç etmediğini
unutarak. Bu Fransız yazını, Almanya'nın toplumsal koşullarıyla karşılaşınca,
doğrudan pratik anlamını tümden yitirdi ve sırf edebi bir havaya büründü.
böylece, Onsekizinci Yüzyıl Alman filozofları için, birinci Fransız
Devriminin istemleri, genel olarak Pratik Akıl'ın istemlerinden daha fazla bir
şey değillerdi, devrimci Fransız burjuvazisinin iradesinin
dile getirilişi de onların gözüne Sırf İrade'nin, olmak zorunda olduğu gibi
İrade'nin, genel olarak gerçek insan İradesi'nin yasaları gibi göründü.

Alman yazarlarının yaptığı, yeni Fransız düşünlerini
kendi eski felsefi bilinçleriyle uyumlu duruma getirmekten, ya da daha
doğrusu, Fransız düşünlerini, kendi felsefi bakış açılarını terketmeksizin,
kendilerine maletmekten başka bir şey değildi.

Eski putatapıcılık döneminin klasik yapıtlarının elyazmaları üzerine
keşişlerin nasıl Katolik Azizlerinin saçmasapan yaşam öykülerini yazdıkları
pek iyi bilinir. Alman yazarları küfür niteliğindeki Fransız yazınına bu
işlemin tam tersini yaptılar. Fransızca asıllarının altına kendi felsefi
saçmalıklarını yazdılar. Örneğin, paranın ekonomik
işlevleri konusundaki Fransız eleştirilerinin altına İnsan

Doğasının Yabancılaşması diye yazdılar, ve burjuva devlet konusundaki Fransız eleştirisinin altına Soyut Evrenselliğin Egemenliğine Son Verilmesi diye yazdılar, vb..

Fransız tarih eleştirilerinin arkasına karaladıkları bu felsefi lafazanlıkları da Eylem Felsefesi, Gerçek Sosyalizm, Alman Sosyalizm Bilimi, Sosyalizmin Felsefi Temeli vb. diye kutsayarak sundular.

Fransız sosyalist ve komünist yazını böylelikle tamamıyla iğdiş edilmiş oldu. Ve, bu yazın Alman'ın elinde, bir sınıfın bir başka sınıfla savaşımını anlatır olmaktan çıktığı için, Alman Fransız tek yanlılığı'nı aştığını, ve gerçek gereksinimleri değil, gerçeğin gereksinimlerini, proletaryanın çıkarlarını değil, hiçbir sınıfa ait olmayan, gerçekliği olmayan, yalnızca felsefi fantazinin sisli dünyasında varolan İnsan Doğası'nın, genel olarak insanın çıkarlarını temsil ettiğini sandı.

Ögrencilik ödevini böylesine gösterişle ve ciddiyetle sunan, kötü malını böylesine şarlatanca göklere çıkaran bu Alman Sosyalizmi, bu arada, yavaş yavaş o bilgiççe saflığını da yitirdi.

Feodal aristokrasiye ve mutlak monarşiye karşı Alman'ın, ve özellikle, Prusya burjuvazisinin savaşı, bir başka deyişle, liberal hareket, daha ciddileşti.

Böylece, Gerçek Sosyalizme, politik hareketin karşısına sosyalist istemlerle çıkmak, liberalizme karşı, temsili hükümete karşı, burjuva rekabetine karşı, burjuva basın özgürlüğüne, burjuva hukukuna, burjuva

özgürlük ve eşitliğine karşı geleneksel lanetleri savurmak ve yığınlara
bu burjuva akımıyla kazanacak hiçbir şeyleri bulunmadığı, her şeylerini
kaybedecekleri yolunda nutuklar çekmek için çoktandır beklediği fırsat
verilmiş oldu. Alman Sosyalizmi, ahmakça bir yankısı olduğu Fransız
eleştirisinin, karşılık düştüğü ekonomik varlık koşulları ve buna uyarlanmış
politik yapısıyla modern burjuva toplumunun varlığına, yani Almanya'da
henüz sonuçlanmamış savaşımın esas hedefi olan şeylere dayandığını
tam da gerekli olduğu anda unuttu.

Papazlardan, profesörlerden, taşra beylerinden ve memurlardan izleyicileriyle birlikte mutlakiyetçi hükümetler
için, kendilerini tehdit eden burjuvaziye karşı, bu sosyalizm sevinçle
karşılanan bir korkuluk hizmetini gördü.

Bu aynı hükümetlerin tam o sıra Alman işçi sınıfının ayaklanmalarına karşı kullandıkları kırbaç ve kurşun biçimindeki
acı haplardan sonra, bu sosyalizm bir mutlu son olmuştu.

Bu Gerçek Sosyalizm, böylelikle, Alman burjuvazisine karşı, hükümetler
için bir savaş silahı hizmeti görürken, bir yandan da doğrudan doğruya
gerici bir çıkarı, darkafalı Alman küçük burjuvanın çıkarını temsil ediyordu.
Almanya'da bir Onaltıncı Yüzyıl kalıntısı olan ve o zamandan buyana çeşitli
biçimler altında sürekli olarak tekrar tekrar ortaya çıkan küçük burjuva
sınıfı, bugünkü durumun gerçek toplumsal temelidir.

Bu sınıfı korumak, Almanya'daki şimdiki durumu korumak demektir.

Burjuvazinin sınai ve politik üstünlüğü onu, bir yandan sermaye birikimi, öte yandan devrimci bir proletaryanın ortaya çıkması sonucu kesin bir yıkımla tehdit etmektedir. Gerçek Sosyalizm, işte bu iki kuşu bir taşla vuracak şeymiş gibi karşılandı. Bir salgın gibi yayıldı.

Tumturaklı söz çiçekleriyle süslenmiş, mariz duygusallığın çiğiyle sırılsıklam, kafalardaki örümcek ağlarından oluşmuş kisve, Alman Sosyalistleri'nin o acınası sonsuz gerçeklerinin iskeletine bürüdükleri bu üstün kisve, böyle bir ortamda mallarının satışını alabildiğine artırmaya yaradı.

Ve, Alman Sosyalizmi, küçük burjuva darkafalının tumturaklı temsilcisi olarak görevini gittikçe daha fazla benimsedi.

Alman ulusunun örnek ulus, darkafalı Alman küçük burjuvasının da tipik insan olduğunu ilan etti. Bu örnek insanın tüm alçakça bayağılığına, gerçek niteliğinin tam tersine, gizli, yüce, sosyalistçe bir anlam verdi. Komünizmin gaddarca yıkıcı eğilimine doğrudan karşı çıkacak ve her türlü sınıf savaşımını tepeden ve tarafsız bir küçümseyişle karşıladığını ilan edecek kadar ileri gitti. Birkaçı dışında, şu anda (1847) Almanya'da piyasaya sürülen bütün sözde sosyalist ve komünist yayınlar, bu bayağı, sinir bozucu yazına girerler.

2. TUTUCU SOSYALİZM YA DA BURJUVA SOSYALİZMİ

Burjuvazinin bir bölümü, burjuva toplumun varlığını sürdürmesini güven altına alabilmek için toplumsal dertleri onarmaya isteklidir.

İktisatçılar, iyilikseverler, insaniyetçiler, işçi sınıfının durumunu düzeltmek için çalışanlar, yoksullara yardım işlerini örgütleyenler, hayvanlara eziyet edilmesini önleme derneklerinin üyeleri, ılımlılık bağnazları, kıyıda bucakta saklı daha akla gelebilecek her türlü reformcular bu bölüme girerler. Üstelik bu sosyalizm biçimi, işlenmiş, eksiksiz sistemlere sahiptir.

Bu biçime bir örnek olarak Proudhon'un Philosophie de la Misdre (Sefaletin Felsefesi)ni anabiliriz.

Sosyalizan burjuva, modern toplum koşullarının sağladığı bütün üstünlüklerden, bunlardan zorunlu olarak doğan savaşım ve tehlikeler olmaksızın yararlanmak ister.

Onlar, devrimci ve parçalayıcı öğeleri dışında, bugünkü toplumun sürmesinden yanadırlar. Proletaryasız bir burjuvazinin özlemini çekerler. Burjuvazi doğal olarak, kendisinin en üstün durumda bulunduğu dünyayı en iyi dünya sayar; ve burjuva sosyalizmi de, bu rahatlatıcı anlayışı geliştirerek oldukça eksiksiz çeşitli sistemlere ulaştırır. Proletaryanın bu gibi bir sistemi uygulamasını ve böylelikle doğruca toplumsal Yeni Kudüs'e yürümesini isterken, gerçekte o yalnızca, proletaryanın mevcut toplumun sınırları içinde kalmasını, ama burjuvaziyle ilgili bütün nefret dolu düşünlerini kafasından atmasını istemektedir.

Bu sosyalizmin ikinci ve daha pratik, ama daha az sistemli bir biçimi, işçi sınıfına, salt politik reformun değil, ancak maddi varlık koşullarındaki, ekonomik ilişkilerdeki bir değişikliğin bir yararı olabileceğini göstererek, her türlü devrimci hareketi işçi sınıfının gözünden düşürmeye çalışmıştır. Bununla birlikte, sosyalizmin bu biçimi, maddi varlık koşullarındaki değişikliklerden, hiçbir biçimde burjuva

üretim ilişkilerinin ortadan kaldırılmasını, ancak bir devrimle gerçekleştirilebilecek bir ortadan kaldırmayı değil, bu ilişkilerin sürekli varlığına dayanan idari reformları, yani sermaye ile emek arasındaki ilişkilere hiçbir bakımdan ilişmeyecek, ama olsa olsa burjuva hükümetinin masraflarını azaltacak ve idari işleri basitleştirecek reformları anlar.

Burjuva sosyalizmi, ancak bir laf cambazlığına büründüğü zaman ve ancak o zaman uygun anlatımını bulur.

Özgür ticaret: işçi sınıfının yararına. Himayeci gümrük resimleri: işçi sınıfının yararına. Hapishane reformu: işçi sınıfının yararına. Burjuva sosyalizminin son sözü ve söylemek istediği tek ciddi söz işte budur.

Hepsi şu tümceyle özetlenebilir: burjuva -işçi sınıfının yararına- burjuvadır.

3. ELEŞTİREL-ÜTOPYACI SOSYALİZM VE KOMÜNİZM

Burada, her büyük modern devrimde, Babeuf ve ötekilerin yazılarında olduğu gibi, proletaryanın istemlerini her zaman dile getirmiş olan yazının sözünü etmiyoruz.

Proletaryanın, kendi hedeflerine ulaşmak için, feodal toplumun yıkılmakta olduğu evrensel coşku anlarındaki ilk doğrudan girişimleri, proletaryanın o zamanki gelişmemiş durumundan ötürü ve aynı zamanda kurtuluşu için ekonomik koşulların, henüz yaratılmamış ve ancak yaklaşan burjuva çağında yaratılabilecek olan koşulların yokluğundan ötürü, zorunlu olarak başarısızlığa uğradı. Proletaryanın bu ilk hareketlerine eşlik eden devrimci yazın, zorunlu olarak gerici bir nitelik taşıyordu. Bu yazın, evrensel zahitliği (bir lokma bir hırka zihniyetini -ç.) ve en kaba biçimiyle toplumsal eşitliği telkin ediyordu.

St. Simon, Fourier, Owen ve ötekilerin haklı olarak sosyalist ve komünist sistemler olarak adlandırılan sistemleri, proletarya ile burjuvazi arasındaki savaşımın, yukarıda anlatılan, ilk, gelişmemiş döneminde ortaya çıktılar (bkz: Bölüm 1., Burjuvalar ve Proleterler).

Bu sistemlerin kurucuları, gerçekten, sınıf karşıtlıklarını olduğu kadar, hüküm süren toplum biçimindeki parçalayıcı öğelerin etkisini de görebilmişlerdir. Ama, daha çocukluk çağında olan proletarya, onlara herhangi bir tarihsel girişimi ya da herhangi bir bağımsız politik hareketi olmayan bir sınıf gibi görünmüştür.

Sınıf karşıtlıklarının gelişmesi sanayinin gelişmesine ayak uydurduğundan, içinde yaşadıkları ekonomik durum henüz onlara proletaryanın kurtuluşunun maddi koşullarını sunmuyordu.
Bundan ötürü onlar, bu koşulları yaratacak yeni bir toplumsal bilim, yeni toplumsal yasalar aramaya koyulmuşlardır.

Tarihsel eylem onların yaratıcı kişisel eylemine, tarihin yarattığı kurtuluş koşulları gerçek dışı tasarımlara ve proletaryanın adım adım, kendiliğinden sınıf örgütlenmesi de bu mucitler tarafından özel olarak icat edilmiş bir toplum örgütlenmesine boyun eğecektir. Onların gözünde, geleceğin tarihi kendi toplumsal planlarının propagandasına ve pratiğe geçirilmesine dönüşecektir.

Planlarını biçimlendirirlerken, en çok acı çeken sınıf olarak en çok işçi sınıfının çıkarlarını gözetmenin bilincindedirler.
Proletarya onlar için ancak en çok acı çeken sınıf olması bakımından vardır.

Sınıf savaşımının gelişmemiş durumu kadar içinde bulundukları ortam da,
bu tür sosyalistlerin kendilerini bütün sınıf karşıtlıklarının çok üstünde görmelerine neden olmuştur. Onlar toplumun her üyesinin, hatta
en iyi durumda olanının da, koşullarının iyileştirilmesini isterler. Bundan ötürü onlar hep, sınıf ayrımı yapmadan, hayır,
egemen sınıfı el üstünde tutarak, toplumun tümüne çağrıda bulunurlar. Çünkü, insanlar bir kez sistemlerini anladıktan sonra, olanaklı en iyi toplum için bunun olanaklı en
iyi plan olduğunu nasıl görmezlik ederler?

Böylece, onlar her türlü politik eylemi ve özellikle her türlü devrimci eylemi reddederler; amaçlarına barışçı yollarla ulaşmak isterler, ve zorunlu olarak başarısızlığa uğramaya mahkum küçük deneylerle ve örnek gösterme yoluyla, yeni Toplumsal Tanrı Buyruğu'nun yolunu döşemeye çabalarlar.

Proletaryanın henüz pek az gelişmiş olduğu ve kendi durumunun henüz ütopik bir kavrayışına sahip bulunduğu bir zamanda çizilen, geleceğin toplumuna ilişkin bu gerçek dışı resimler, bu sınıfın toplumun genel bir yeniden kuruluşuna duyduğu ilk sezgisel özlemini yansıtıyordu.

Ama bu sosyalist ve komünist yayınlar, aynı zamanda bir eleştiri öğesi içerirler. Mevcut toplumun bütün ilkelerine saldırırlar. Onun için bunlar, işçi sınıfının aydınlanması için çok değerli malzemeyle doludurlar. Bu yayınlarda önerilmiş olan, kentle köy arasındaki ayrımın ortadan kaldırılması, ailenin ortadan kaldırılması,
sanayilerin özel kişiler hesabına işletilmesine ve ücret sistemine son verilmesi, toplumsal uyumun ilan edilmesi, devletin işlevlerinin yalnızca üretimi denetlemekle sınırlanması gibi pratik önlemler-bütün bu öneriler, o sıralar daha henüz belirmeye başlamış olan ve bu yayınlarda ancak ilk belli-belirsiz biçimleriyle ayırdına varılan sınıf karşıtlıklarının ortadan kaldırılması gereğine işaret etmekten öte geçmezler.

Onun içindir ki, bu öneriler katıksız ütopyacı bir nitelik taşırlar.

Eleştirel-Ütopyacı Sosyalizm ve Komünizm tarihsel gelişmeye ters orantılı bir anlam taşır. Modern sınıf savaşımı ne kadar gelişir ve belirli bir biçim alırsa, hayale bağlanarak bu savaşımın dışında kalış ve ona karşı yöneltilen hayali saldırılar da o oranda tüm pratik değerini ve tüm teorik nedenini yitirir. Bu yüzdendir ki, bu sistemlerin kurucuları birçok bakımlardan devrimci olmalarına karşın, onların tilmizleri her durumda gerici tarikatlar kurmaktan öte gitmemişlerdir. Onlar, proletaryanın ileriye doğru tarihsel gelişimi karşısında ustalarının eski görüşlerine sıkıca sarılırlar. Bu yüzden, onlar kararlılıkla sınıf savaşımını küllendirme ve sınıf karşıtlıklarını uzlaştırma yolunda çaba gösterirler. Toplumsal ütopyalarının deneylerle gerçekleştirilmesini, dünyadan yalıtılmış phalanstere'ler oluşturulmasını, Yurt İçi Kolonileri kurulmasını, -Yeni Kudüs'ün formaları sekize katlı cep kitabı boyunda baskısı olan- yeni bir Küçük İcariayı düşlerler ve bütün bu havadaki şatoları gerçekleştirmek için de burjuvanın merhametine, burjuva yardım severlerin keselerine seslenmek zorunda kalırlar. Ve derece derece, yukarıda betimlenen gerici tutucu sosyalistlerin kategorisine batarlar; onlardan tek farkları, daha sistemli bilgiçlikleri ve kendi toplum bilimlerinin mucizevi etkilerine besledikleri bağnazca ve batıl inançlarıdır.

Bu yüzden onlar, işçi sınıfının girişeceği her tür politik eyleme şiddetle karşı çıkarlar; onlara göre, bu tür eylem yeni Tanrı Buyruğu'na ancak kör bir inançsızlıktan ileri gelebilir.

İngiltere'de Owen'ciler Chartist'lere, Fransa'da da Fourier'ciler Reformistler'e karşıdırlar.

KOMÜNİSTLERİN BUGÜNKÜ ÇEŞİTLİ MUHALEFET PARTİLERİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Komünistlerin İngiltere'deki Chartist'ler, Amerika'daki tarım reformcuları gibi mevcut işçi sınıfı partileriyle ilişkileri Bölüm 2 de açıklanmıştır.

Komünistler işçi sınıfının en yakın hedeflerine erişilebilmesi ve güncel çıkarlarının korunması için savaşım yürütürler; ama onlar aynı zamanda, mevcut hareket içinde bu hareketin geleceğini temsil ederler ve onu gözden kaçırmazlar. Komünistler Fransa'da tutucu ve radikal burjuvaziye karşı Sosyal Demokratlarla bağlaşma kurarlar, ama büyük Devrim'den devralınagelen geleneksel söz kalıplarına ve aldatmacalara karşı eleştirel bir durum alma hakkını hiçbir zaman elden bırakmazlar.

İsviçre'de Radikalleri desteklerler, ama bu partinin birbirine karşıt öğelerden oluştuğu, bir bölümün Fransa'daki anlamında Demokratik Sosyalistler, bir bölümünün de radikal burjuvalar olduğu gerçeğini gözden kaçırmazlar.

Polonya'da, ulusal kurtuluşun baş koşulu olarak bir tarım devriminde direten partiyi, 1846'daki Krakov ayaklanmasını başlatan partiyi desteklerler.

Almanya'da mutlak monarşiye, feodal-senyör tahakkümüne ve küçük burjuvaziye karşı, devrimci bir yolda hareket ettiği sürece burjuvaziyle birlikte savaşım yürütürler.

Ama onlar, burjuvazinin kendi egemenliğiyle birlikte zorunlu olarak getireceği toplumsal ve politik koşulları, Alman işçilerinin burjuvaziye karşı bir o kadar silah olarak anında kullanabilmeleri için, ve Almanya'da gerici sınıfların yıkılışının

ardından burjuvazinin kendisine karşı savaşa
hemen girişebilmeleri için, burjuvaziyle proletarya arasındaki düşmanca
karşıtlığın bilincini işçilerde olanaklı en açık biçimiyle uyandırmayı hiçbir zaman savsaklamazlar.

Komünistler dikkatlerini en çok Almanya'ya çevirirler,
çünkü bu ülke Avrupa uygarlığının daha ileri koşulları altında
ve Onyedinci Yüzyılda İngiltere'de, Onsekizinci Yüzyılda Fransa'da olduğundan çok daha gelişmiş bir proletarya ile yapılmak durumundaki
bir burjuva devriminin eşiğindedir, ve çünkü, Almanya'daki burjuva devrimi, hemen ardından gelecek bir proleter devrimin başlangıcı olacaktır.

Kısacası, komünistler her yerde, mevcut toplumsal ve
politik düzene karşı, her devrimci hareketi desteklerler.
Onlar, bütün bu hareketlerde, o sıradaki gelişme derecesi
ne olursa olsun, mülkiyet sorununu hareketin temel sorunu olarak ön plana çıkarırlar.

Son olarak, onlar, her yerde bütün ülkelerin demokratik partilerinin birliği ve anlaşması için çalışırlar.

Komünistler, görüşlerini ve amaçlarını gizlemeyi küçüklük sayarlar. Onlar,
hedeflerine ancak, mevcut bütün toplumsal koşulların zorla devrilmesiyle
ulaşabileceğini açıkça ilan ederler. Varsın egemen sınıflar bir komünist
devrimi korkusuyla titresinler. Proleterlerin zincirlerinden
başka kaybedecek bir şeyleri yoktur. Kazanacakları koca
bir dünya var.

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ, BİRLEŞİNİZ!

SON

....
....